

פתרון מורחב- סימולציה דצמבר 2022 - מהותי

1. אלמנה נפטרה, ובהיעדר צוואה נותרו 3 ילדיה כיורשים. לימים התברר שהמנוחה הותירה אחריה רק 90,000 ₪ וחוב חלוט לחברה פרטית בגובה 140,000 ₪.

בהנחה שטרם הוצא צו ירושה, מה יכולה החברה לעשות?

- א. לגבות 90,000 ₪ מהעזיבון כיום, ו-50,000 ₪ שווה בשווה מהיורשים בעתיד.
- ב. לגבות 90,000 ₪ מהעזיבון, ולפתוח הליך הוצאה לפועל נגד אחד או יותר מהיורשים בעתיד.
- ג. לגבות 90,000 ₪ בלבד מהעזיבון, יתרת החוב אבודה.
- ד. לגבות מהיורשים את החוב כולו אחרי שהם יוציאו צו ירושה.

התשובה הנכונה היא ג'
סעיף 126 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965

אחריות בנכסי העזיבון

126. עד לחלוקת העזיבון אין היורשים אחראים לחובות העזיבון אלא בנכסי העזיבון.

יישום:

בנסיבות העניין החלופה הנכונה היא ג' שכן החברה יכולה לגבות 90,000 ₪ בלבד מהעזיבון, יתרת החוב אבודה. ומדוע? כיון שהעזיבון לא חולק ולכן החברה לא יכולה לגשת ליורשים באשר לחוב.

חלופה ד' אינה נכונה ועלולה להטעות- על פניו לפי ס' 126 לחוק הירושה חלופה זו יכולה להיות נכונה, אך שימו לב להנחיה שבסוף קייס השאלה "בהנחה שטרם הוצא צו ירושה" כותב השאלה כתב בפירוש שטרם הוצא צו ירושה, כלומר טרם חולק העזיבון, כך שחלופה ד' אינה רלוונטית בענייננו.

ענו על 2 השאלות הבאות הקשורות זו לזו:

חברה ציבורית שעוסקת במכשור רפואי ועונה לשם "קדמת הרפואה בע"מ" (להלן: **החברה**) החליטה להרחיב את פעילותה, ובמסגרת זו התעניינה ברכישתה של חברת "רפואה לי בע"מ" (להלן: **החברה הנרכשת**), העוסקת אף היא בתחום הרפואה. החברה הנרכשת הועמדה למכירה בתמורה לסך של 15 מיליון ש"ח ופעילותה התמקדה בפיתוח מתקדם של מוצר רפואי ייחודי—מדבקת גוף שמיועדת לחולי סוכרת ומסייעת בגילוי המחלה (להלן: **מדבקת הפלא**).

עובר לביצוע העסקה הסתפק דירקטוריון החברה בחוות דעת מפורטת של פרופ' רפאל, מומחה למחלות כרוניות אשר הוצג לחברי הדירקטוריון על ידי מר לנג (אחד מחברי הדירקטוריון) כחברו לקבוצת רכיבה. לאחר קבלת חוות הדעת התקיים בדירקטוריון החברה דיון אשר במהלכו מר לנג, שהתלהב מהעסקה והאמין בה, דחף לאישורה. בסיומו של הדיון אושרה העסקה פה אחד על ידי כל חברי הדירקטוריון. בחלוף כמה חודשים התברר כי מדבקת הפלא לא קיבלה את האישורים הנדרשים למכירה והפצה על ידי הגורמים המוסמכים, כי כספי הרכישה ירדו לטמיון וכי מצבה הפיננסי של החברה הידרדר משמעותית עקב כך ושווי מניותיה צנח.

2. שמעון, שמחזיק בקומץ מניות בחברה, מעוניין להגיש תביעה נגד חברי הדירקטוריון על אישורם לבצע עסקה כושלת זו.

מה הדין?

- א. לשמעון עילת תביעה אישית נגד מר לנג בגין הפרת חובת אמונים כלפיו, וכן עילת תביעה אישית נגד יתר חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת הזהירות כלפיו.
- ב. לשמעון עילת תביעה אישית נגד חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת הזהירות כלפיו.
- ג. לשמעון לא קיימת עילת תביעה אישית נגד מי מחברי הדירקטוריון, ואולם לחברה קיימת עילת תביעה נגד חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת האמונים כלפיה. לפיכך על שמעון לפנות לחברה בדרישה כי זו תגיש תביעה נגד חברי הדירקטוריון בעילה כאמור.
- ד. לשמעון לא קיימת עילת תביעה אישית נגד מי מחברי הדירקטוריון, ואולם לחברה קיימת עילת תביעה נגד חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת הזהירות כלפיה. לפיכך על שמעון לפנות לחברה בדרישה כי זו תגיש תביעה נגד חברי הדירקטוריון בעילה כאמור.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיפים 194, 252, 253, לחוק החברות, התשנ"ט-1999

תנאים מוקדמים להגשת תביעה

194. (א) כל בעל מניה וכל דירקטור בחברה (בפרק זה - תובע) רשאים להגיש תביעה נגזרת אם התקיימו הוראות סימן זה.
- (ב) המעוניין להגיש תביעה נגזרת יפנה לחברה בכתב וידרוש ממנה כי תמצה את זכויותיה בדרך של הגשת תובענה (בפרק זה - דרישה).
- (ג) דרישה תופנה ליושב ראש דירקטוריון החברה, ויפורטו בה העובדות היוצרות את עילת התביעה והנימוקים להגשתה.
- (ד) על אף הוראות סעיף קטן (ב), המעוניין להגיש תביעה נגזרת אינו חייב לפנות בדרישה לחברה לפי הוראות אותו סעיף קטן, בהתקיים אחד מאלה:
 - (1) לאורגן החברה המוסמך להחליט על הגשת התביעה, עניין אישי בהחלטה, ואם האורגן כאמור מורכב מכמה יחידים – למחצית או יותר מיחידה האורגן עניין אישי בהחלטה;
 - (2) קיים חשש סביר כי פנייה בדרישה לחברה תפגע באפשרות לקבל את הסעד המבוקש.

חובת זהירות

252. (א) נושא משרה חב כלפי החברה חובת זהירות כאמור בסעיפים 35 ו-36 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].
- (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי למנוע קיומה של חובת זהירות של נושא משרה כלפי אדם אחר.

אמצעי זהירות ורמת מיומנות

253. נושא משרה יפעל ברמת מיומנות שבה היה פועל נושא משרה סביר, באותה עמדה ובאותן נסיבות, ובכלל זה ינקוט, בשם לב לנסיבות הענין, אמצעים סבירים לקבלת מידע הנוגע לכדאיות העסקית של פעולה המובאת לאישורו או של פעולה הנעשית על ידיו בתוקף תפקידו, ולקבלת כל מידע אחר שיש לו חשיבות לענין פעולות כאמור.

יישום:

שמעון נפגע מהחלטת דירקטוריון החברה בכובעו כבעל מניות בחברה, ולכן אין מדובר בתביעה אישית נגד חברי הדירקטוריון או נגד מר לנג, אלא **בתביעה נגזרת** לפי סעיף 194 לחוק החברות. יש באפשרותו של שמעון לפנות לחברה בדרישה כי תגיש את התביעה נגד החלטתם של חברי הדירקטוריון.

בענייננו, החובה שהופרה על ידי הדירקטוריון היא **חובת הזהירות** לפי סעיפים 252, 253 לחוק החברות, יש לשים לב שלפי הקיים המובא בשאלה הדירקטוריון קיבל החלטה פה אחד לרכוש את החברה הנרכשת וזאת על סמך חוות דעת מומחה **יחידה**, ולא פעלו במיומנות שבה היה פועל נושא משרה סביר באמצעים סבירים לקבל מידע נוסף הנוגע לכדאיות העסקה טרם אישורם.

*אין הפרה של חובת אמונים – סעיף של הפרת אמונים מדבר על חובת גילוי וסעיפים שאינם רלוונטיים לנתוני השאלה. מה שהפרו בשאלה זו היא חובת הזהירות. משהו אישי.

3. **הניחו כי לנתונים שהובאו בשאלה לעיל מתווספות העובדות הבאות (במצטבר):** טרם הצגתו של פרופ' רפאל לחברי הדירקטוריון וקבלת חוות דעת מטעמו הבטיח פרופ' רפאל למר לנג "בקריצה" כי יגמול לו בהמשך היות שמר לנג קישר בין פרופ' רפאל לבין החברה; מר לנג לא סיפר לחברי הדירקטוריון על הבטחה זו והאמין כי אין בכך כל פסול משום שסבר כי פרופ' רפאל הוא איש רציני והוא ייתן חוות דעת ראויה לחברה, ובנסיבות אלה אין מניעה שייהנה מכך.

בהינתן מכלול הנסיבות המתוארות לעיל מה הדין?

- א. לשמעון עילת תביעה אישית נגד מר לנג בגין הפרת חובת אמונים כלפיו, וכן עילת תביעה אישית נגד יתר חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת הזהירות כלפיו.
- ב. לשמעון עילת תביעה אישית נגד כל חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת אמונים כלפיו.
- ג. לשמעון לא קיימת עילת תביעה אישית נגד מי מחברי הדירקטוריון, ואולם לחברה קיימת עילת תביעה נגד מר לנג בגין הפרת חובת אמונים כלפיה ונגד חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת הזהירות כלפיה. לפיכך על שמעון לפנות לחברה בדרישה כי זו תגיש תביעה נגד חברי הדירקטוריון בעילות כאמור.
- ד. לשמעון לא קיימת עילת תביעה אישית נגד מי מחברי הדירקטוריון, ואולם לחברה קיימת עילת תביעה נגד כל חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת אמונים כלפיה. לפיכך על שמעון לפנות לחברה בדרישה כי זו תגיש תביעה נגד חברי הדירקטוריון בעילה כאמור.

התשובה הנכונה היא ג'
סעיפים 194, 252-254 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

יישום:

באשר לתביעה הנגזרת נגד חברי הדירקטוריון בגין הפרת חובת הזהירות הסברנו בפתרון השאלה הקודמת.

בקיים לשאלה זו, התווספו עובדות חדשות המעידות כי מר לנג, חבר הדירקטוריון, **הפר את חובת האמונים** כלפי החברה, לפי סעיף 254(3) לחוק החברות, בכך שנהג בחוסר תום לב, לא פעל לטובת החברה ולא נמנע מניצול הזדמנות עסקית במטרה להשיג טובת הנאה לעצמו.

מר לנג הסכים לקבל תגמול מפרופ' רפאל על כך שיקשר בין הפרופ' לבין החברה לצורך כתיבת החוות דעת והסתיר זאת מחברי הדירקטוריון כי האמין שאין בכך פסול ואין מניעה שייהנה מאותו תגמול.

לפיכך על שמעון לפנות לחברה בדרישה כי זו תגיש תביעה נגד חברי הדירקטוריון בעילות כאמור.

4. לראובן יאכטה העוגנת במרינה בהרצליה. יצחק נתן לראובן הלוואה בסך 100,000 ש"ח בשנת 2000, והיה עליו לפרוע אותה בתוך שנתיים (בשנת 2002). בגין חוב זה נרשם כדין שעבוד ספציפי על היאכטה של ראובן. ראובן לא פרע את חובו, ובשנת 2022 פנה יצחק ללשכת ההוצאה לפועל כדי לממש את השעבוד.

מה הדין?

- א. השעבוד התיישן בשנת 2002.
- ב. השעבוד התיישן בשנת 2007.
- ג. השעבוד התיישן בשנת 2009.
- ד. **השעבוד טרם התיישן.**

התשובה הנכונה היא ד'
סעיף 20 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958.

הזכות ליפרע משעבוד

20. נושה שיש לו על חובו ערבון, משכנתה, משכון או שעבוד כיוצא באלה, אין בהתיישנות כדי לפגוע בזכותו ליפרע מן השעבוד.

יישום:

כל עוד נרשם שעבוד כדין על החוב, (בענייננו השעבוד על היאכטה), ההתיישנות אינה חלה ולא פוגעת בזכות להיפרע מאותו שעבוד. לכן, יצחק רשאי לפנות ללשכת ההוצאה לפועל כדי לממש את השעבוד.

5. דוד רכש סחורה של שוקולד מחברת "שושנת העמקים בע"מ" ושילם מראש על הסחורה. לאחר מסירת הסחורה לידיו של דוד התברר שהשוקולד נגוע בזיהום בקטריאלי. החברה הודיעה לדוד על הזיהום והודיעה לו שעליו להחזיר את הסחורה למפעל מיד ושהוא יקבל את מלוא התשלום ששילם בתוספת פיצוי.
מה הדין?

- א. חברת "שושנת העמקים בע"מ" רשאית שלא להשיב לדוד את התשלום ששילם עד להגעת הסחורה למפעל.
- ב. דוד רשאי שלא להשיב לחברת "שושנת העמקים בע"מ" את הסחורה עד לקבלת החזר התשלום בפועל מהחברה.
- ג. לשני הצדדים זכות שלא להשיב את הסחורה ואת התשלום (בהתאמה), ואם שני הצדדים עומדים על זכותם, עליהם לארגן את ההשבה ההדדית כך שתבצע בו זמנית.
- ד. אין למי מן הצדדים זכות להתנות את ההשבה, ולפיכך על כל צד לקיים את חובת ההשבה המוטלת עליו ללא תלות במעשי הצד השני.

התשובה הנכונה היא ב'
סעיף 31 לחוק המכר, התשכ"ח-1968; סעיף 19 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970.

זכות עיכבון (חוק המכר)

31. (א) למוכר תהא זכות עיכבון על הממכר כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן הקונה עקב עסקת המכר; וכן תהא זכות עיכבון לקונה כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המוכר, אם קיבל את הממכר ועליו להחזירו למוכר.
(ב) מי שיש לו זכות עיכבון לפי סעיף קטן (א) זכאי לדחות את הובלת הממכר או לשמור לעצמו את הזכות לשלוט בו תוך כדי הובלתו ולמנוע את קבלתו על ידי הצד השני.

זכות עיכבון (חוק החוזים תרופות)

19. קיבל הנפגע עקב החוזה נכס של המפר שעליו להחזירו, תהא לנפגע זכות עיכבון באותו נכס כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפר עקב ההפרה.

יישום:

בענייננו, השאלה היא למי מהצדדים קיימת זכות עיכבון עד לקיום ההשבה. מצד דוד השבה של השוקולד, ומצד חברת "שושנת העמקים בע"מ" השבה של התשלום.

לפי סעיף 19 לחוק החוזים תרופות, דוד הוא הקונה אשר נפגע מחברת "שושנת העמקים בע"מ" (המפרה), כתוצאה מכך שיש בשוקולד אשר רכש זיהום בקטריאלי. ולכן, תהא לדוד זכות עיכבון באותו הנכס (השוקולדים) כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפרה עקב ההפרה.

לפי סעיף 31 לחוק המכר, לדוד תהא זכות עיכבון כדי תשלום הסכומים המגיעים לו מן המפרה, כיון שקיבל את הממכר ועליו להחזירו למוכר.

לאור האמור, דוד רשאי **שלא** להשיב לחברת "שושנת העמקים בע"מ" את הסחורה **עד לקבלת החזר התשלום בפועל מהחברה.**

6. הניחו באופן תיאורטי, כי הדין הנוגע לאחריות פלילית במצב של טעות במצב משפטי לפי סעיף 34 לחוק העונשין תוקן כך שכל טעות כנה במצב משפטי תפתור מאחריות פלילית.

על מה תחול ההגנה לאור התיקון?

- א. על כל ההעמדות לדין ממועד תיקון החוק.
- ב. על כל פסקי הדין החלוטים מ-7 השנים האחרונות.
- ג. **על כל ההליכים שטרם ניתן בהם פסק דין חלוט.**
- ד. על כל פסקי הדין החלוטים שטרם החל ביצוע העונש בהם.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 5 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

שינוי חיקוק לאחר עשיית העבירה (תיקון מס' 39) תשנ"ד-1994

5. (א) נעברה עבירה ובטרם ניתן פסק-דין חלוט לגביה, חל שינוי בנוגע להגדרתה או לאחריות לה, או בנוגע לעונש שנקבע לה, יחול על הענין החיקוק המקל עם העושה; "אחריות לה" – לרבות תחולת סייגים לאחריות הפלילית למעשה.

(ב) הורשע אדם בעבירה בפסק דין חלוט ולאחר מכן נקבע לאותה עבירה בחיקוק עונש, שלפי מידתו או סוגו הוא קל מזה שהוטל עליו – יהיה עונשו העונש המרבי שנקבע בחיקוק, כאילו הוטל מלכתחילה.

יישום-

בנסיבות השאלה, תוקן סעיף 34 לחוק העונשין כך **שהוקל** עם מי שביצע עבירה עקב טעות במצב משפטי.

(ההוראה בסעיף המקורי היא כי אם אדם עבר עבירה הוא ייהנה מהסייג של אחריות פלילית, עקב טעות במצב משפטי, **רק** אם יוכיח שהטעות הייתה בלתי נמנעת באורח סביר. כיום, לאחר התיקון, אותו אדם שביצע עבירה ייהנה מהסייג באופן שכל טעות כנה במצב משפטי תפתור מאחריות פלילית)

נשאלת השאלה הנשאלת כאן נוגעת למצב בו נעשה שינוי בסייג לעבירה. הסוגייה מופיעה בסעיף 5 לחו"ע אשר עושה הבחנה בין פסק דין חלוט ולמצב בו טרם ניתן פסק דין חלוט. התשובה כאמור נמצאת בסעיף 5(א) אשר קובעת כי ככל וישנו שינוי מקל יהנה העושה ממנה לרבות שינוי הנוגע לסייגים לאחריות פלילית. בשים לב כי סעיף 5(ב) מדבר על מצב בו פסק הדין חלוט ומכאן רק במידה ומדובר בעונש קל ממה שהיה לפניו אז יחול על העושה.

בענייננו, המדובר בשינוי סייג ולא בשינוי ענישה ומכאן בכדי לדעת האם העושה פעל לפי הדרישה המקלה החדשה יש לדון בכך ומכאן לא דנים שוב.
לכן, ההגנה תחול על כל ההליכים שטרם ניתן בהם פסק דין חלוט.

7. אחד התנאים לשימוש בכלל המשפטי של "הדבר מעיד על עצמו" הוא "כי לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק".

מבין הבאים מהו הפירוש הנכון ביותר של התנאי?

- א. הניזוק עצמו לא ידע או לא הייתה לא יכולת לדעת בעת התרחשות המקרה מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק.
- ב. התובע בהליך המשפטי לא ידע או לא הייתה לא יכולת לדעת בעת התרחשות המקרה מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק.
- ג. אין אפשרות לדעת בסיום ההליך המשפטי מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק.
- ד. אין אפשרות לדעת בעת התרחשות הנזק מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 41 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש); רע"א 7002/17 פלוני נ' פלוני

חובת הראיה ברשלנות כשהדבר מעיד על עצמו

41. בתובענה שהוגשה על נזק והוכח בה כי לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק, וכי הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע היתה שליטה מלאה עליו, ונראה לבית המשפט שאירוע המקרה שגרם לנזק מתיישב יותר עם המסקנה שהנתבע לא נקט זהירות סבירה מאשר עם המסקנה שהוא נקט זהירות סבירה – על הנתבע הראיה שלא הייתה לגבי המקרה שהביא לידי הנזק התרשלות שיחוב עליה

הסבר הסעיף (הרחבה)

שלושה תנאים מצטברים שבהתקיימותם נעביר את נטל ההוכחה:

- א. **אי ידיעת הניזוק בדבר נסיבות האירוע** - העדר יכולת של התובע לדעת את נסיבות המקרה. דוג' - עציץ נפל עלי כתובע ואיבדתי הכרה. יכול להיות שאין רשלנות, אך אני בתור תובע לא יכול להוכיח את זה.
- ב. **זיקת המזיק לנכס** - הנזק נגרם על ידי נכס שלנתבע שליטה עליו. לדוג' - תביעה נגד חברת מעליות. המעלית תטען שהבעלים של המעלית זה הבניין בו היא מצויה. הדרישה היא שליטה, קרי, אין חובה לבעלות, אלא מספיק שלחברת המעליות הייתה גישה למעלית, והיא אחראית לתחזוק אותה ולבדוק אותה.
- ג. **התרשלות מסתברת** - מסתבר יותר שהייתה התרשלות מאשר שלא הייתה. לפני שנבדקו הראיות, מנסיבות החיים יוצא שבמקרים כאלה, כנראה שהייתה התרשלות. לדוג' - תאונה. רכב נכנס מאחור ברכב הקודם. ניסיון החיים מלמד כי בדרך"כ האשם הוא הרכב שנמצא מאחור אשר לא שמר מרחק. יכול להיות מצב בו הרכב הראשון בכלל נסע רוורס והוא אשם. במצב בו אנו לא יודעים מה קרה - הרכב השני יצטרך להוכיח שהוא שמר מרחק ושהראשון נסע רוורס.

רע"א 7002/17 פלוני נ' פלוני - מפרש את הכלל של הדבר מדבר בעדו"

המסופר על אדם אשר נופל מן הגובה אל מותו בתאונת עבודה, בשטח הנמצא בשליטתו של אחר, מבלי שניתן להתחקות אחר נסיבות נפילתו. יורשיו, המביאים את התביעה לפתחו של בית המשפט, טוענים כי מדובר בנסיבות בהן חל כלל "הדבר מעיד על עצמו", כך שנטל הבאת הראיות צריך לעבור לכתפי הנתבעים. המנוח יכול היה לדעת, מן הסתם, את נסיבות נפילתו. האם ניתן לראות ביורשים כמי שמתקיים בהם התנאי הראשון הקבוע בסעיף 41 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש) [להלן: פקודת הנזיקין] ולפיו "לתובע לא הייתה ידיעה או לא הייתה לו יכולת לדעת מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק". זו השאלה העולה

הכלל יופעל "מקום בו נותרו פרטי ההתרחשות המזיקה עלומים גם במהלך המשפט". ודוק, אי הידיעה "אינה פוטרת את התובע מהנטל הראשוני להביא את מרב הראיות שברשותו או שיכולות להיות ברשותו, הנוגעות לאופן התרחשות האירוע הנזיקי. ... עליו להראות כי אין ביכולתו לדעת את הנסיבות העובדתיות של התרחשות התאונה..."

לכן :

ייעוץ

אם התובע יודע עד לסיום התביעה את נסיבות המקרה – לא חל התנאי הראשון "אי ידיעת אינה פוטרת" ולכן אין להעביר את נטל ההוכחה אלא עליו להוכיח שהנתבע התרשל לפי הכלל הרגיל – "המוציא מחברו עליו הראיה".

הכוונה היא שאותו תנאי אי-הידיעה כאי-ידיעה שמיוחסת למסת הראיות שלפני בית המשפט (אי-ידיעה שנותרת - למרות שפרשת הראיות הסתיימה) – ולא - אי-ידיעת התובע.

בחלופות השאלה עלינו לסמן מהו הפירוש הנכון ביותר לתנאי הראשון המצוי בסעיף 41 לפקודה, אי הידיעה, ומהו המועד הקובע לעניין הזה.

הפירוש הנכון ביותר הוא כי **אין אפשרות לדעת בסיום ההליך המשפטי מה היו למעשה הנסיבות שגרמו למקרה אשר הביא לידי הנזק.**

במקרה שהובא בפסיקה, התובע שנכנס בנעליו של הניזוק, אשר נפטר, צריך להוכיח מהן נסיבות התאונה ברמה האובייקטיבית. ואם אין אפשרות כזו תנאי אי הידיעה מתקיים

8. אלון התבשר כי תוחלת חייו קצרה. בעקבות בשורה זו אלון מעוניין להעביר את כל רכושו לעמותה הפועלת לרווחתם של אנשים עם מוגבלויות ומשתף ברצונו את גלי, חברתו ואשת סודו.

כיצד יכול אלון להבטיח את מילוי רצונו?

א. אלון יכול לפנות לעמותה הפועלת לרווחתם של אנשים עם מוגבלויות ולחתום עימה על הסכם שלפיו יעביר את כל רכושו לעמותה לאחר מותו.

ב. אלון יכול לערוך לטובת גלי ייפוי כוח מתמשך כדי שתוכל לערוך את צוואתו בשמו אם כשרותו המשפטית תוגבל.

ג. אלון יכול לערוך מסמך חתום בפני נוטריון, ובמסגרתו ליצור הקדש שמטרתו לפעול לרווחתם של אנשים עם מוגבלויות ולציין את נכסיו ותנאיו של ההקדש.

ד. אלון יכול לערוך צוואה בעל פה, שדרכה יביע את רצונו וייצור הקדש לעמותה הפועלת לרווחתם של אנשים עם מוגבלויות.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 17 לחוק הנאמנות, התשל"ט-1979; סעיף 132 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, סעיף 8 לחוק הירושה, התשכ"ה-1965

פרק ב': נאמנות על פי כתב הקדש

יצירה ותחילה של הקדש

17. (א) הקדשת נכסים לטובת נהנה או למטרה אחרת (להלן – הקדש) טעונה מסמך בכתב (בחוק זה – כתב הקדש) **שבו מביע יוצר ההקדש את כוונתו ליצור הקדש וקובע מטרותיו, נכסיו ותנאיו, והמסמך הוא אחד מאלה:**

(1) כתב חתום בידי יוצר ההקדש בפני נוטריון; - חלופה ג'

(2) צוואה של יוצר ההקדש, למעט צוואה בעל-פה; - חלופה ד' נפסלת

(3) הוראת תשלום לענין סעיף 147 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.

(ב) תחילתו של הקדש היא עם העברת השליטה בנכסי ההקדש לידי הנאמן.

(ג) נמצאו נכסים המשמשים הקדש, אלא שאין על כך כתב הקדש, רשאי בית המשפט להצהיר על קיום הקדש ולהגדיר מטרותיו, נכסיו, תנאיו ותחילתו.

יישום-

לפי סעיף 17 לחוק הנאמנות, אלון יכול ליצור הקדש על רכושו, להעלות על הכתב מה כוונתו ולקבוע את מטרותיו, נכסיו ותנאיו. ישנם 3 סוגי מסמכים שיכולים להיות תקפים, וביניהם- כתב חתום בידי יוצר ההקדש בפני נוטריון, לכן חלופה ג' היא הנכונה.

חלופה ד' אינה נכונה- לפי סעיף 17(א) לחוק הנאמנות, ניתן ליצור הקדש דרך צוואה. **למעט צוואה בעל פה.** לכן, אלון לא יכול לערוך צוואה בעל פה שדרכה ייצור הקדש לעמותה.

חלופה א' אינה נכונה- לפי סעיף 8(א) לחוק הירושה, "הסכם בדבר ירושתו של אדם וויתור על ירושתו שנעשו בחייו של אותו אדם – בטלים." לכן, אלון לא יכול לעשות הסכם עם העמותה לפיו יעבור כל רכושו לעמותה לאחר מותו.

חלופה ב' אינה נכונה - לפי סעיף 132(א)+(ב)(6) לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, מיופה כוח לא יכול להיות מוסמך לבצע בשם ממנה עריכת צוואה. לכן אלון לא יכול לערוך לטובת גלי ייפוי כוח כדי שתוכל לערוך את צוואתו.

9. עו"ד הלוי ייצג את דנה וערך עבודה הסכם שכירות בינה לבין דוד. לימים נתגלע בין דוד לדנה סכסוך, ודוד הגיש נגדה תביעה לבית המשפט. דנה פנתה לעו"ד הלוי לייצוג ובכתב הגנה שהגיש בשמה של דנה הוא טען כי הסכם השכירות נעשה שלא כדין.

האם רשאי היה לעשות כן?

- א. כן. הוא ערך את ההסכם, ולכן הוא מודע לחוקיותו.
- ב. לא. עורך דין אינו יכול לטעון נגד הסכם שהוא ערך.
- ג. כן. עו"ד הלוי מייצג את דנה, ועל כן לצורך הגנתה הוא רשאי היה לטעון את שטען.
- ד. לא. מאחר שמדובר בהסכם שכירות ולא בהסכם מכר.

התשובה הנכונה היא ב'
סעיף 15 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), התשמ"ו-1986

טיעון נגד כשרות הסכם
15. עורך דין שערך מסמך או השתתף בעריכתו, או שטיפל בעסקה או שהשתתף בטיפול בה, לא יטען לאחר מכן נגד כשרות המסמך או העסקה, ולא ייצג אדם שעניינו מחייב, באופן סביר, טענה כאמור.

יישום -
לפי סעיף 15 עו"ד הלוי לא יכול לטעון נגד הסכם השכירות שערך.

10. משה סיים התמחותו במקצוע עריכת הדין בהצלחה והחליט עם חברו אפרים, שהוא רואה חשבון במקצועו, לפתוח עסק אחד שיעניק שירותים משולבים של ראיית חשבון ועריכת דין.

מה הדין?

- א. נאסר על עורך דין שיתוף במקצוע או בהכנסות מן העיסוק במקצוע עריכת הדין בין מי שהוא עורך דין למי שאינו עורך דין.
- ב. עורך דין יכול לפתוח כל עסק עם כל אחד לפי רצונו.
- ג. מותר לשתף הכנסות שנובעות מן העיסוק במקצוע עריכת הדין עם מי שאינו עורך דין, ואין על כך כל הגבלה.
- ד. ועדת האתיקה היא זו שמחליטה אם רשאי עורך דין לפתוח עסק ובאיזה אופן.

התשובה הנכונה היא א'
סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

איסור שותפות

58. עורך דין לא יעסוק במקצועו בשותפות עם אדם שאינו עורך דין או עם אדם שאינו עורך דין זר כהגדרתו בסעיף 98א, ולא ישתף אדם כזה בהכנסותיו – אם ברוטו ואם נטו – בתמורה לשירותים, סיוע או תועלת אחרת לעסקו. אולם רשאי עורך דין לשתף בהכנסותיו את בן הזוג, הצאצאים וההורים של שותפו, בהווה או בעבר, שנפטר בעודו חבר הלשכה או בעודו רשום במרשם כהגדרתו בסעיף 98א ושל עורך דין או של עורך דין זר שממנו רכש את עסקו.

יישום -
משה, עורך הדין, אינו יכול לפתוח משרד עם אפרים חברו, רואה החשבון, ולהעניק שירותים משולבים כיוון שיש איסור על שותפות במקצוע ו/או בהכנסות בין מי שהוא עורך דין למי שאינו עורך דין.

11. איזה מן המקרים הבאים עלול לעלות כדי עבירה פלילית בהתאם לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981?

- א. פרסום ברבים של סרטון וידאו שבו נראית גופת אדם גלויה באופן שניתן לזהותה ללא הסכמתו לכך בחייו.
- ב. האזנה אסורה על פי חוק.
- ג. שידור מידי ברבים של תצלום של נפגע אקראי ברשות הרבים, שצולם באקראי בזמן הפגיעה, באופן שניתן לזהותו.
- ד. תליית שלט מחאה נגד עובדת ציבור, הכולל את תמונתה ופרטיה האישיים, מול בית מגוריה במטרה להפעיל עליה לחץ.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 5 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן: "החוק"); רע"פ 4743/20 לייבל נ' מד"י

פגיעה בפרטיות – עבירה

5. הפוגע במזיד בפרטיות זולתו, באחת הדרכים האמורות בסעיף 1(2), (3) עד (7) ו-(9) עד (11), דינו – מאסר 5 שנים.

פגיעה בפרטיות מהי

2. פגיעה בפרטיות היא אחת מאלה:
 - (1) בילוש או התחקות אחרי אדם, העלולים להטרידו, או הטרדה אחרת;
 - (2) האזנה אסורה על פי חוק;
 - (3) צילום אדם כשהוא ברשות היחיד;
 - (4) פרסום תצלומו של אדם ברבים בנסיבות שבהן עלול הפרסום להשפילו או לבזותו;
 - (4א) פרסום תצלומו של נפגע ברבים שצולם בזמן הפגיעה או סמוך לאחריה באופן שניתן לזהותו ובנסיבות שבהן עלול הפרסום להביאו במבוכה, למעט פרסום תצלום בלא השהיות בין רגע הצילום לרגע השידור בפועל שאינו חורג מהסביר באותן נסיבות; לעניין זה, "נפגע" – מי שסבל מפגיעה גופנית או נפשית עקב אירוע פתאומי ושפגיעתו ניכרת לעין;
 - (5) העתקת תוכן של מכתב או כתב אחר שלא נועד לפרסום, או שימוש בתכנו, בלי רשות מאת הנמען או הכותב, והכל אם אין הכתב בעל ערך היסטורי ולא עברו חמש עשרה שנים ממועד כתיבתו; לעניין זה, "כתב" – לרבות מסר אלקטרוני כהגדרתו בחוק חתימה אלקטרונית, התשס"א-2001;
 - (6) שימוש בשם אדם, בכינויו, בתמונתו או בקולו, לשם ריווח;
 - (7) הפרה של חובת סודיות שנקבעה בדין לגבי עניניו הפרטיים של אדם;
 - (8) הפרה של חובת סודיות לגבי עניניו הפרטיים של אדם, שנקבעה בהסכם מפורש או משתמע;
 - (9) שימוש בידעיה על עניניו הפרטיים של אדם או מסירתה לאחר, שלא למטרה שלשמה נמסרה;
 - (10) פרסומו או מסירתו של דבר שהושג בדרך פגיעה בפרטיות לפי פסקאות (1) עד (7) או (9);
 - (11) פרסומו של ענין הנוגע לצנעת חייו האישיים של אדם, לרבות עברו המיני, או למצב בריאותו, או להתנהגותו ברשות היחיד.

רע"פ 4743/20 לייבל נ' מד"י

במסגרת ערעור על החלטת ביהמ"ש המחוזי בירושלים, לפיה הורשע המערער בעבירה של פגיעה בפרטיותה של עובדת ציבור, דן ביהמ"ש העליון בפרשנות המונח "הטרדה אחרת" המופיע בסעיף 1(2) לחוק הגנת הפרטיות ודחה, פה אחד, את הערעור. **נקבע כי חדירה למרחב הפרטי הפיזי ו/או הווירטואלי של אדם, תוך פגיעה ביכולתו להיעזב במנוחה ולשלוט במרחבו הפרטי מהווה "הטרדה אחרת" ומשכך פגיעה בפרטיותו.** כמו כן צוין כי לא כל מעשה הטרדה שיש בו משום פגיעה בפרטיות, אף כזה שראוי לגינני מסוים, מהווה עבירה פלילית ונדרש פן מחמיר כך שהפגיעה תהיה פגיעה משמעותית בפרטיות.

יישום-

סעיף 5 לחוק מסביר אילו מהפגיעות בפרטיות המנויות בסעיף 2 לחוק מהוות עבירה. תליית שלט מחאה נגד עובדת ציבור, הכולל את תמונתה ופרטיה האישיים, מול בית מגוריה במטרה להפעיל עליה לחץ נחשב לעבירה.

יש לשים לב, התשובה הנכונה נסמכת על סעיף 2(1) לחוק מתוקף "הטרדה אחרת" אשר פורשה בפסיקה המצורפת מעלה.

חלופה א' אינה נכונה - מדובר בגופת אדם גלויה, אין זה מהווה פגיעה בפרטיותו כיוון שעל מנת שייחשב לפגיעה עצם הפרסום צריך לבזותו או להשפילו.

חלופה ב' אינה נכונה - האזנה אסורה איננה נכללת ברשימת סעיפי החוק הנחשבים לעבירה לפי סעיף 5 לחוק. שימו לב גם סעיף 8 לא חוסה תחת עבירה פלילית.

חלופה ג' אינה נכונה - לפי סעיף 2(א4), שידור מידי (שידור חי) מהווה חריג והפרסום לא ייחשב לפגיעה בפרטיות.

12. ג'ורג', אדם ערירי ללא קרובי משפחה או חברים, עבר תאונה קשה בשנת 2013. בתאונה איבד את הכרתו מיד ברגע הפגיעה, ושב אליה רק בתחילת שנת 2014. כשהתעורר גילה כי שתי רגליו נקטעו. הרופאים אמרו לו שלא היה מנוס מכך. בשנת 2016 שמע ג'ורג' באקראי עובד בבית החולים מספר שקטיעת הרגל הימנית הייתה מיותרת והדבר נעשה בשל רשלנות הצוות, שאף הוציא את המסמך המעיד על כך מהתיק הרפואי.

ג'ורג' מעוניין לתבוע את בית החולים.

האם תביעתו של ג'ורג' התיישנה?

א. התביעה התיישנה בשנת 2020.

ב. התביעה התיישנה בשנת 2021.

ג. התביעה תתיישן בשנת 2023.

ד. התביעה תתיישן בשנת 2026.

התשובה הנכונה היא ג'
סעיף 8 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958

התיישנות שלא מדעת

8. נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה, מסיבות שלא היו תלויות בו ושאינן בזהירות סבירה לא יכול היה למנוע אותן, תתחיל תקופת ההתיישנות ביום שבו נודעו לתובע עובדות אלה.

יישום-

תקופת ההתיישנות באירוע נזיקי ככלל הינה 7 שנים מקרות הנזק. ככלל תקופת ההתיישנות מתחילה ביום שבו נולדה עילת התובענה. בנסיבות השאלה בשנת 2016 שמע ג'ורג' באקראי על כך שהצוות פעל ברשלנות כאשר כרתו את רגלו הימנית. כלומר, עד אותה שנה (2016) נעלמו מן התובע העובדות המהוות את עילת התובענה ואף לא יכול היה למנוע אותן בזהירות סבירה. משכך, תקופת ההתיישנות תחל ביום שבו **נודעו לתובע עובדות אלה** - בשנת 2016, והתביעה תתיישן בשנת 2023.

13. בפסק דין בתביעה לפירוק שיתוף נתן בית משפט השלום צו המורה על מכירת משאית וחלוקת התשלום בין השותפים לשעבר מבלי לפרט את דרך המכירה.

כיצד יש לבצע את המכירה?

- א. בהעדר הוראות מבית המשפט לא ניתן לבצע את המכירה. יש להגיש בקשה לעיון חוזר לצורך מתן הוראות.
- ב. בהעדר הוראות מבית המשפט לא ניתן לבצע את המכירה, ומאחר שכבר ניתן פסק דין אין מנוס מהגשת ערעור לבית המשפט המחוזי.
- ג. יש לבצע את המכירה בהתאם לדרך מכירת מיטלטלין בהוצאה לפועל.
- ד. ניתן לבצע את המכירה רק אם יגיעו הצדדים להסכמה על האופן בו תתבצע.

התשובה הנכונה היא ג' סעיף 10 לחוק המיטלטלין, התשל"א-1971

פירוק השיתוף

10. (א) כל שותף זכאי בכל עת לדרוש פירוק השיתוף; היתה בהסכם שיתוף תניה השוללת או מגבילה זכות זו, רשאי בית המשפט לצוות על פירוק השיתוף, על אף התניה, אם נראה לו הדבר צודק בנסיבות הענין.
(ב) פירוק השיתוף יהיה על פי הסכם בין השותפים, ובאין הסכם – על פי צו בית המשפט, ורשאי בית המשפט לצוות על חלוקת המיטלטלין בעין, או על מכירתם וחלוקת הפדיון, או על דרך אחרת של פירוק השיתוף הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.
(ג) מכירת המיטלטלין על-פי צו בית המשפט תהיה בדרך שנמכרים מיטלטלין מעוקלים בהוצאה לפועל, זולת אם הורה בית המשפט על דרך אחרת הנראית לו יעילה וצודקת יותר בנסיבות הענין.

יישום-

בנסיבות השאלה נתון כי פירוק השיתוף בין השותפים נדון בבית המשפט אשר ציוה על מכירת המשאית וחלוקת התשלום בין השותפים, ולא פירט על דרך המכירה.
לפי סעיף 10(ג) לחוק המיטלטלין כל עוד לא הורה ביהמ"ש על דרך מכירה, מכירת המשאית על פי צו בית המשפט תהיה בדרך שנמכרים מיטלטלין מעוקלים בהוצאה לפועל.

14. ממשלת ישראל החליטה לחתום על הסכם עם עיריית תל אביב שלפיו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד בעיר, כחלק מכוונת העיר להכריז על עצמה כעל "מדינת תל אביב העצמאית".

האם ניתן לאשר את ההסכם ללא משאל עם?

- א. כן, אם הוא אושר ברוב רגיל בכנסת.
- ב. לא ניתן לאשר הסכם זה כלל מעצם היותו מקים מדינה עצמאית.
- ג. כן, אם הוא אושר בכנסת ברוב של 80 חברי כנסת לפחות.
- ד. לא ניתן לחתום על הסכם כזה ללא משאל העם.

התשובה הנכונה היא ג' סעיף 1 לחוק יסוד: משאל עם

משאל עם

1. (א) החליטה הממשלה לאשר הסכם או לחתום על הסכם, שלפיו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח שהם חלים בו, לרבות הסכם הכולל התחייבות לעתיד והתחייבות המותנית בתנאים, יהא ההסכם, לאחר שאושר בכנסת ברוב חבריה, טעון אישור במשאל עם, אלא אם כן אושר ברוב של שמונים חברי הכנסת.
(ב)

יישום-

ככלל- כדי לאשרר הסכם כפי שהובא בנתוני השאלה, נדרשים לאישור ברוב של חברי כנסת (61 ח"כים) ומשאל עם. (תנאים מצטברים)
חריג- אם אושר ברוב של שמונים ח"כים שאז מתייתר משאל העם.
חלופה ג' מציגה את החריג ולכן חלופה זו היא הנכונה.

15. מי רשאית להיות מועמדת לכהונת נשיאת המדינה ?

- א. נשיאת המדינה היוצאת.
- ב. כל אזרחית ישראל.
- ג. כל אזרחית ישראל שהיא תושבת ישראל.
- ד. כל אזרחית ישראל שהיא תושבת ישראל שחצתה את גיל 21.

התשובה הנכונה היא ג'
סעיף 4 לחוק יסוד: נשיא המדינה

כשירות
4. כל אזרחי ישראל שהוא תושב ישראל כשיר להיות מועמד לכהונת נשיא המדינה.
יישום-
כל אזרחית ישראל שהיא תושבת ישראל רשאית להיות מועמדת לכהונת נשיאת המדינה.

16. פלונית תבעה פיצוי ללא הוכחת נזק בסך 110,000 ש"ח בגין מעשה מגונה יחיד כמשמעותו בסעיף 348 לחוק העונשין שביצע בה אלמוני.

מה הדין?

- א. לא ניתן לתבוע פיצוי כספי בגין מעשה מגונה ללא הוכחת נזק.
- ב. ניתן לתבוע פיצוי כספי בגין מעשה מגונה ללא הוכחת נזק, אך עד לסך של 50,000 ש"ח בלבד.
- ג. ניתן לתבוע פיצוי כספי בגין מעשה מגונה ללא הוכחת נזק, והסכום הנתבע מצוי בגדרי הפיצוי שניתן לתבוע.
- ד. ניתן לתבוע פיצוי כספי בגין מעשה מגונה ללא הוכחת נזק רק אם מדובר ביחסי מרות.

התשובה הנכונה היא ג'
סעיפים 3, 6 לחוק למניעת הטרדה מינית, התשנ"ח-1995 (להלן: "החוק")

יישום-
לפי סעיף 3(א)(2) לחוק, מעשה מגונה נחשב להטרדה מינית.
לפי סעיף 6(ב), " בית המשפט רשאי לפסוק בשל הטרדה מינית או בשל התנכלות פיצוי שלא יעלה על סך 120,000 שקלים חדשים, ללא הוכחת נזק; "
בענייננו, פלונית רשאית להגיש תביעה לפיצוי כספי נגד אותו אלמוני בגין מעשה מגונה ואין צורך שתוכיח מה הנזק שנגרם לה. סכום הפיצוי אותו תבעה הוא בסך 110,000 ₪ המצוי בגדרי הפיצוי שניתן לתבוע (עד 120,000 ₪).

17. עורכת דין הפסיקה להיות חברה בלשכה ביום 1.11.2022.

האם באפשרותה לגבות את שכרה על עבודתה כעורכת דין?

א. לא, בגלל עיקרון ייחוד המקצוע.

ב. רק על שירותים משפטיים שנתנה לפני 1.11.2022.

ג. כן, ללא הגבלה.

ד. רק אם היא סיימה לתת את השירות המשפטי במלואו והלקוח לא נדרש לעורך דין אחר במקומה.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 50 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

שמירת מרות וזכויות

50. מי שפרש מן הלשכה או שחברותו פקעה מסיבה אחרת, נשאר נתון למרות הלשכה בכל מה שאירע לפני פקיעת החברות; וכן רשאי הוא לגבות שכרו בעד שירותים שנתן לפני כן.

יישום-

עורכת הדין הפסיקה את חברותה בלשכה בתאריך 1.11.22 ולכן לא תוכל לאחר תאריך זה לתת שירותים משפטיים כעורכת דין ובטח שלא לגבות שכר על כך. אך יש לשים לב, שהיא תוכל לקבל שכר גם לאחר שפרשה רק על שירות שנתנה לפני תאריך 1.11.22 (יום הפסקת החברות).

18. מי רשאי לקבוע את שכרו כתלות בתוצאות משפט?

א. סגור בתיק פלילי.

ב. תובע במשפט פלילי המייצג את המדינה במסגרת התקשרות חוזית ("מיקור חוץ").

ג. עורכת דין בתביעת נזיקין.

ד. כל עורך דין, ובלבד שהדבר נקבע מראש בהסכם כתוב.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 84 לחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961

איסור שכר לפי תוצאות

84. (א) לא יתנה ולא יקבל עורך דין בעד שירותו במשפט פלילי שכר טרחה התלוי בתוצאות המשפט.
(ב) התנה או קיבל עורך דין שכר טרחה תלוי בתוצאות המשפט במשפט שאינו פלילי, ונראה ללשכה כי השכר מופרז, רשאית היא, על פי בקשת הלקוח, לקבוע את השכר המתאים.
(ג) נקבע תעריף מקסימלי לשכר טרחתו של עורך דין לפי חוק זה או בחיקוק אחר – אין רואים שכר בגבולות התעריף כשכר מופרז.

יישום-

לפי סעיף 84 לחוק המצורף מעלה, עורך דין פלילי לא יכול להתנות את שכרו בתוצאות המשפט.

רציונל- תניית שכר בגובה הפיצוי שייפסק (ובמובלע, בעצם השגת התוצאה המרשיעה) עלולה לתמרץ השפעה חיצונית על ההליך הפלילי, לפגום ביכולת להגיע לחקר האמת ולפגוע בזכויות נאשמים.

לכן, החלופה הנכונה בענייננו היא ג' כיוון שתביעת נזיקין היא תביעה אזרחית.

חלופות א' + ב' אינן נכונות- מדובר בהליכים פליליים.

חלופה ד' אינה נכונה- "כל עורך דין" גורף ויכול להתייחס גם לעורך דין במשפט פלילי.

19. יהורם הגיש עתירה לבג"ץ נגד נשיא המדינה, ולפיה יש לחייב את נשיא המדינה לנמק מדוע דחה הן את בקשתו לקיצור עונשו הן את בקשתו לעיכוב ביצוע עונשו.

מה הדין?

- א. דין העתירה בגין קיצור עונשו של יהורם להידחות על הסף, אולם דין העתירה בגין עיכוב הביצוע להתברר.
- ב. דין העתירה בגין קיצור עונשו של יהורם להתברר, אולם דין העתירה בגין עיכוב הביצוע להידחות על הסף.
- ג. דין שתי העתירות להתברר.
- ד. דין שתי העתירות להידחות על הסף.

התשובה הנכונה היא ד'
סעיף 13 לחוק יסוד: נשיא המדינה

חסינות במילוי התפקיד

13. (א) לא יתן נשיא המדינה את הדין לפני כל בית משפט או בית דין בשל דבר הקשור בתפקידו או בסמכויותיו, ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית בשל דבר כזה.
- (ב) נשיא המדינה אינו חייב להגיד בעדות דבר שנודע לו במילוי תפקידו כנשיא המדינה.
- (ג) חסינותו של נשיא המדינה לפי סעיף זה תעמוד לו גם לאחר שחדל מהיות נשיא המדינה.

יישום-

יהורם הגיש עתירות נגד נשיא המדינה לנמק החלטות שקיבל מתוקף תפקידו וסמכותו. דין העתירות להידחות כיוון שנשיא המדינה נהנה מחסינות מהותית. יש לשים לב שחסינות זו עומדת לו גם לאחר שסיים את תפקידו כנשיא המדינה.

20. עו"ד יעל, מומחית לדיני עבודה, היא רעייתו של עו"ד פבל, דירקטור בחברה התעופה הציבורית "ישראטוס". דירקטוריון החברה החליט במליאתו לבקש מעו"ד יעל לייצג את מנכ"ל החברה בתביעת הטרדה מינית שהגישה העוזרת האישית שלו.

מה הדין?

- א. אין כל מניעה שעו"ד יעל תקבל על עצמה את הייצוג.
- ב. כדי לקבל על עצמה את הייצוג, על עו"ד יעל לבקש היתר מיוחד מהוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין במחוז שאליו היא שייכת.
- ג. כדי לקבל על עצמה את הייצוג, על עו"ד יעל לבקש היתר מיוחד מבית המשפט לעניינים מינהליים.
- ד. בנסיבות העניין עו"ד יעל לא תוכל לקבל על עצמה את ייצוגו של המנכ"ל.

התשובה הנכונה היא ב'
סעיף 2 לפללי לשכת עורכי הדין (דירקטורים בחברה ציבורית), התשמ"ט- 1988 (להלן: "החוק")

איסור על דירקטורים של חברות ציבוריות

2. (א) עורך דין שהוא דירקטור בחברה ציבורית, לא ייצג אותה חברה, את חברת האם שלה או חברה בת שלה, ולא יתן להן ייעוץ משפטי.
- (ב) עורך דין שהוא דירקטור בחברה ציבורית לא ייצג נושא משרה באותה חברה ולא יתן לו ייעוץ משפטי בעניינים הנוגעים לפעולתה של החברה.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על עורך דין שהוא בן זוגו, בנו, שותפו, מעסיקו או עובדו של עורך דין שהוא דירקטור כאמור ועל חברת עורכי דין, שעורך הדין חבר בה.
(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו על עורך דין עובד חברה ציבורית המכהן מטעמה כדירקטור בחברה-בת או חברה-אם של אותה חברה, ובלבד שהחברה שבה הוא מכהן כאמור, מקבלת ייעוץ משפטי מעורך דין שאינו עובד החברה הציבורית.

יישום-

לפי סעיף 2(ב) לחוק, עו"ד פבל הוא דירקטור בחברה ולצורך ההסבר הוא אינו יכול לייצג את מנכ"ל החברה (נושא משרה) בתביעה, חל עליו איסור. לפי סעיף 2(ג) לחוק, האיסור חל גם על עו"ד יעל כיון שהיא בת זוגו.

*מסיח בשאלה- "בתביעת הטרדה מינית שהגישה העוזרת שלו", יש לשים לב שזה עניין הנוגע לחברה ולא עניין אישי. בעניין אישי האיסור לייצוג לא יחול.

כדי שעו"ד יעל תוכל לקבל היתר לייצוגו של מנכ"ל החברה, לפי סעיף 4 לחוק, ישנו תנאי סף "אם הדירקטוריון של אותה חברה החליט במליאתו לבקש מעורך הדין לעשות כן בעניין מסוים שבתחום מומחיותו" תנאי זה מתקיים בענייננו לפי הנתונים בקייס השאלה.

את ההיתר עליה לבקש או מהוועד המרכזי או מהוועד המחוזי של המחוז שאליו משויכת (כפי שצוין בחלופה ב').

לאור האמור, כדי לקבל על עצמה את הייצוג, על עו"ד יעל לבקש היתר מיוחד מהוועד המחוזי של לשכת עורכי הדין במחוז שאליו היא שייכת.

21. יובל הוחזק במעון נעול בגין עבירה שביצע בגיל 16, שדינה 10 שנות מאסר. בגיל 20, בתום התקופה שקבע בית המשפט להחזקתו במעון נעול, שוחרר יובל מהמעון.

מה הדין?

- א. יובל יעמוד לטיפול עוקב עד שנה מיום שחרורו.
- ב. יובל יעמוד לטיפול עוקב עד שיגיע לגיל 26.
- ג. יובל יעמוד לטיפול עוקב בהתאם להוראות הממונה על המעונות.
- ד. בנסיבות העניין יובל לא יעמוד לטיפול עוקב.

התשובה הנכונה היא א

סעיף 38 לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971

טיפול עוקב

38. (א) מי ששוחרר ממעון או ממעון נעול בתום התקופה שקבע בית המשפט לנוער לפי הוראות פרק ה', יעמוד תחת השגחתו של קצין מעקב שנה אחת מיום שחרורו או במשך תקופה ארוכה יותר שקבע הממונה על המעונות.

(ב) מי ששוחרר ממעון או ממעון נעול לפי החלטת ועדת שחרורים לפי סעיף 36 יעמוד תחת השגחה כאמור שנה אחת או עד תום התקופה שקבע בית המשפט להחזקתו, הכל לפי התקופה הארוכה יותר.

יישום-

לפי סעיף 38(א) לחוק, מי ששוחרר ממעון נעול בתום התקופה שנקבעה, יעמוד תחת מעקב שנה אחת או במשך תקופה ארוכה משנה שיקבע הממונה על המעונות.

שימו לב, חלופה ג' אינה נכונה כיון שלא עלה מעובדות הקייס שהממונה קבע תקופה ארוכה יותר ולכן אנו נשארים בכלל.

22. ביהמ"ש מינה את מיכאלה ורונה למנהלות העיזבון של אביהן אשר הלך לעולמו ולא השאיר אחריו צוואה. מיכאלה החליטה לשלם מתוך חלקו המשוער של אחיהן הקטן בכספי העיזבון על טיפול רפואי דחוף שלו נזקק האח.

מה הדין?

- א. מיכאלה תידרש לקבל את הסכמתה של רונה כדי לשלם על הטיפול הרפואי מכספי העיזבון.
- ב. מיכאלה תידרש לקבל את הסכמת בית המשפט כדי לשלם על הטיפול הרפואי מכספי העיזבון.
- ג. מיכאלה תידרש לקבל את הסכמתם של רונה או של בית המשפט כדי לשלם על הטיפול הרפואי מכספי העיזבון.
- ד. בנסיבות העניין מיכאלה לא תידרש לקבל את הסכמתם של רונה או של בית המשפט כדי לשלם על הטיפול הרפואי מכספי העיזבון.

התשובה הנכונה היא ד'
סעיף 93 לחוק הירושה התשכ"ה-1965

מנהלים אחדים

93. מינה בית המשפט או הרשם לענייני ירושה, שני מנהלי עזבון או יותר, יחולו ההוראות הבאות, זולת אם הורה בית המשפט אחרת:

- (1)
- (2)
- (3) בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד ממנהלי העזבון לפעול על דעת עצמו;
- (4) ...
- (5) ...

יישום-

לפי סעיף 93(3) לחוק הירושה, טיפול רפואי דחוף שלו נזקק האח נחשב לעניין שאינו סובל דיחוי ולכן מיכאלה, בנסיבות העניין, לא תידרש לקבל את הסכמתם של רונה או של בית המשפט כדי לשלם על הטיפול הרפואי מכספי העיזבון.

23. במהלך נסיעה של סיוון, אזרחית ישראל, ברכבה הפרטי בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית פגעה בעוצמה ברכבם של רמזי, תושב מקום האירוע, ויקי, תיירת חוץ בריטית שהייתה בטיול, ואלדד, חייל ישראל בשירות סדיר, וגרמה לפציעתם.

את מי חייבת סיוון לפצות בגין נזקי הגוף ?

- א. את רמזי וויקי.
- ב. את ויקי ואלדד.
- ג. את אלדד ורמזי.
- ד. את רמזי, ויקי ואלדד.

התשובה הנכונה היא ב'
סעיף 2 לחוק פיצויים לנפגעי תאונות דרכים, התשל"ה-1975 (להלן: "החוק")

אחריות נוהג ברכב

2. (א) ...
- (1א) הנוהג ברכב ישראלי חייב לפצות נפגע שהוא ישראלי או תייר חוץ על נזק גוף שנגרם לו בתאונת דרכים שבה מעורב הרכב אף אם התאונה אירעה באזור או בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית או באזורים ויראו את התאונה כאילו אירעה בישראל; לענין סעיף זה –

"תייר חוץ" – כמשמעותו בחוק שירותי תיירות, התשל"ו-1976 **למעט** תושב האזור או תושב שטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ובלבד שהוא נפגע במהלך סיור כמשמעותו בחוק האמור ;

"רכב ישראלי" – רכב הרשום בישראל או החייב ברישום בישראל לפי כל דין, או רכב שאינו חייב ברישום שבעליו הוא ישראלי.

(א2) פקע

(ב)...

(ג)...

יישום-

בשאלה זו עלינו לבדוק את התקיימותם של התנאים העולים מסעיף החוק, על כל נפגע גוף, כדי להבין את מי מבין הנפגעים סיוון צריכה לפצות כתוצאה מהתאונה.

סעיף 2(א1) לחוק הוא רלוונטי בענייננו כיוון שהוא מתייחס לתאונה אשר אירעה באזור או **בשטחי האחריות הפלסטינית** (כמו שעלה בנתוני השאלה) או באזורים ויראו את התאונה כאילו אירעה בישראל

לפי סעיף 2(א1):

1. **"הנוהג ברכב ישראלי"** – סיוון אזרחית ישראלית שנהגה ברכבה הפרטי. לפי ההגדרה של רכב ישראלי "רכב שאינו חייב ברישום שבעליו הוא ישראלי". תנאי זה מתקיים.

2. **"נפגע שהוא ישראלי"** – אلدד הוא חייל ישראלי בשירות סדיר. סיוון חייבת לפצותו.

3. **"או תייר חוץ"** – ויקי היא תיירת חוץ בריטית שהייתה בטיול. סיוון חייבת לפצותה.

שימו לב, בהגדרה של "תייר חוץ" ישנם **חריגים**, מי לא ייחשבו כתיירי חוץ, וביניהם תושב שטחי האחריות האזרחית הפלסטינית. בענייננו, התאונה אירעה בשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ורמזי הוא תושב מקום האירוע. לכן, סיוון אינה חייבת לפצותו.

24. מר חרובי הוא בעל מניות שלו למעלה מ-5% מזכויות ההצבעה בחברה הציבורית "השותלים בע"מ". מר חרובי פנה לחברה בדרישה לכנס אסיפה מיוחדת של בעלי המניות, אך החברה לא נעתרה לדרישתו. מר חרובי מעוניין לפנות לבית המשפט כדי לקבל סעד.

מה הדין?

- א. מר חרובי יכול לפנות לבית המשפט בבקשה להסרת קיפוח. אם לא עשה כן, לא יעמוד לו כל סעד אחר.
- ב. מר חרובי יכול לפנות לבית המשפט בבקשה להורות על כינוס האסיפה המיוחדת. באפשרותו גם לפנות לבית המשפט בבקשה להסרת קיפוח, וכן לתבוע על פי הדינים החלים על הפרת חוזה.
- ג. מר חרובי לא יכול לבוא בטענות לחברה, שכן לא נתון כי הוא מחזיק בלמעלה מ-5% מההון המונפק.
- ד. מר חרובי לא יכול לזכות בסעד מבית המשפט, שכן לא מדובר במצב של הסטת משאבי החברה לטובת חלק מבעלי מניותיה.

התשובה הנכונה היא ב

סעיפים 65, 191, 352 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")

יישום-

ראשית לפי סעיף 63(ב)(2) לחוק החברות, מר חרובי רשאי לדרוש לכנס אסיפה מיוחדת של בעלי המניות שכן הוא מחזיק בלפחות 5% מזכויות ההצבעה בחברה.

שנית, באשר לסעדים שאותם יכול מר חרובי לקבל:

1. לפי סעיף 65 לחוק החברות, מר חרובי יכול לפנות לבית המשפט בבקשה להורות על כינוס האסיפה המיוחדת.
2. לפי סעיף 191 לחוק החברות, החברה לא נעתרה לדרישתו של מר חרובי לזימון האסיפה המיוחדת וניתן לראות בכך קיפוח מיעוט, לכן, למר חרובי יש זכות לפנות לביהמ"ש בבקשה להסרת הקיפוח.
3. לפי סעיף 352 לחוק החברות, דרישה לכנס אסיפה מיוחדת זוהי זכות שקמה לבעל מניות והפרתה של הזכות מקימה לבעל המניה שזכותו הופרה עילת תביעה חוזית כלפי החברה. לכן, יש באפשרותו של מר חרובי לתבוע על פי הדינים החלים על הפרת חוזה.

25. מר עפרוני פרסם הצעת רכש לרכישת מניות החברה הציבורית "המצוינים בע"מ". להצעה נענו 96% מבעלי המניות הניצעים. לא היו בין הניצעים בעלי עניין אישי בהצעה. אחד מבעלי המניות בחברה אינו מרוצה מהמחיר ששולם עבור כל מניה, והוא מעוניין להגיש תביעה ולקבל סעד.

באלו תנאים בעל המניות זכאי לסעד?

- א. רק אם התנגד להצעת הרכש.
- ב. בין שהתנגד להצעת הרכש ובין שלא, אלא אם כן קבע המציע בתנאי הצעת הרכש שמקבלי ההצעה יוותרו על הסעד.
- ג. בין שהתנגד להצעת הרכש ובין שלא.
- ד. לא ניתן לבקש סעד כאמור כאשר שיעור המתנגדים להצעת הרכש קטן מ-5%.

התשובה הנכונה היא ב

סעיף 338 לחוק החברות, התשנ"ט-1999 (להלן: "חוק החברות")

סעד הערכה

338. (א) בית המשפט רשאי, לבקשתו של כל מי שהיה ניצע בהצעת רכש מלאה שהתקבלה כאמור בסעיפים 336(ג) ו-337(א) או (א1), לקבוע, כי התמורה בעבור המניות היתה פחות משוויין ההוגן, וכי יש לשלם את השווי ההוגן, כפי שיקבע בית המשפט.

(ב) בקשה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש לא יאחר משישה חודשים ממועד קבלת הצעת הרכש המלאה.

(ג) המציע רשאי לקבוע בתנאי הצעת הרכש המלאה, כי ניצע שנענה להצעת הרכש המלאה שהתקבלה כאמור בסעיף 337(א) או (א1), לא יהיה זכאי לסעד לפי סעיף זה.

(ד) לא יהיה תוקף לקביעת מציע לפי סעיף קטן (ג), אם המציע או החברה לא פרסמו לפני מועד ההיענות להצעה את המידע שחובה לפרסם לפי כל דין בקשר עם הצעת הרכש המלאה.

יישום-

לפי סעיף 336(ג) לחוק החברות, מר עפרוני פרסם הצעת רכש מלאה לכלל מניות החברה הציבורית "המצוינים בע"מ" אשר התקבלה באופן ששיעור הניצעים שלא נענו להצעה מהווה פחות ממחצית מהון המניות המונפק.

לפי סעיף 337(א) לחוק החברות, הצעת הרכש המלאה של עפרוני התקבלה באופן ששיעור ההחזקות של המציעים שלא נענו להצעה מהווה פחות מ-5% מההון המונפק (4% בענייננו) + ויותר ממחצית הניצעים שאין להם עניין אישי בקבלת ההצעה נענו לה (בענייננו, נענו להצעת רכש המלאה 96% מבעלי המניות שאין להם עניין אישי) בסיטואציה הזו, מדובר במכירה כפויה של מניות וכל המניות שאותן ביקש מר עפרוני יעברו לבעלותו והרישומים של הבעלויות ישונו בהתאם לכך.

בענייננו, אחד מבעלי המניות הניצעים אינו מרוצה מהמחיר ששולם ויש באפשרותו לפנות לביהמ"ש לקבל סעד של הערכה לפי סעיף 338 לחוק החברות.

כדי שבעל המניות המתנגד יוכל לפנות לביהמ"ש לקבלת סעד של הערכה עליו להיות ניצע באותה הצעת רכש מלאה במכירה כפויה, אין זה משנה אם התנגד או לא. מספיק שיהיה ניצע.

אלא אם כן, מר עפרוני קבע כי ניצע שנענה להצעת הרכש המלאה במכירה כפויה, לא יהיה זכאי לסעד.

26. בבעלות עיריית הוד השרון ישנה קרקע בקצה העיר. כבר למעלה מ-40 שנים ששלמה עובר בקרקע הזו בדרך לביתו. כעת הודיעה העירייה כי אינה מסכימה שיעברו דרך הקרקע וכי הכניסה לקרקע אסורה. שלמה מתנגד להודעת העירייה.

מהו המשפט הנכון ביותר?

- א. לשלמה יש זיקת הנאה מכוח שנים, ולכן העירייה אינה רשאית למנוע ממנו את המעבר בקרקע.
- ב. לשלמה יש זיקת הנאה מכוח שנים רק אם רשם את הזיקה במרשם המקרקעין. בהיעדר רישום תוכל העירייה למנוע ממנו את המעבר.
- ג. שלמה רשאי לדרוש את רישום הזיקה, ולאחר מכן יוכל להמשיך ולעשות שימוש בקרקע.
- ד. לשלמה אין זיקת הנאה בקרקע.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיפים 94, 107, 113 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק המקרקעין")

זיקה מכוח שנים

94. (א) מי שהשתמש בזכות הראויה להוות זיקת הנאה במשך תקופה של שלושים שנים רצופות רכש את הזיקה והוא זכאי לדרוש רישומה.
(ב)...

הגדרות

107.

בפרק זה –

"מקרקעי ציבור" – מקרקעי ישראל כמשמעותם בחוק-יסוד: מקרקעי ישראל, ומקרקעין של רשות מקומית או של תאגיד שהוקם על ידי חיקוק;

התיישנות

113. (א) במקרקעי יעוד אין התיישנות.

(ב) במידה שלפי חוק זה חלה התיישנות במקרקעי ציבור שאינם מקרקעי יעוד, לא תתחיל תקופת ההתיישנות לפני היום שנרשמו על שם בעליהם.

(ג) במקרקעי ציבור לא יחול סעיף 94.

יישום-

הקרקע, שבה עבר שלמה בדרך לביתו, בבעלותה של עיריית הוד השרון. ולפי סעיף 107 לחוק המקרקעין, הקרקע נחשבת ל"מקרקעי ציבור" שכן מדובר במקרקעין של רשות מקומית.

בענייננו, שלמה עבר באותה הדרך למעלה מ-40 שנים. לכן ניתן להסיק שלשלמה קמה זיקת הנאה מכוח השנים, לפי סעיף 94 לחוק המקרקעין, כיוון שהשתמש בזכות הראויה להוות זיקת הנאה במשך 30 שנים רצופות.

אך יש לשים לב, כי לפי סעיף 113(ג) לחוק המקרקעין, במקרקעי ציבור לא יחול סעיף 94. כלומר, לא תתקיים זכות של זיקת הנאה מכוח השנים במקרקעי ציבור.

לאור האמור, לשלמה אין זיקת הנאה בקרקע.

27. דירת המגורים של משה (להלן: **הנכס**), שאותה ירש מהוריו המנוחים, שווה 7,000,000 ש"ח, והיא אינה משועבדת. בחודש ינואר 2022 לקח משה הלוואה בסך 2,000,000 ש"ח מבנק הממשכן בע"מ. לצורך הבטחת החזר החוב, שעבד משה את דירת המגורים שלו במשכנתה מדרגה ראשונה. כעת משה פונה אליכם ליעוץ ושואל אם הוא רשאי לקחת הלוואה נוספת בסך 1,000,000 ש"ח מחברת הביטוח "שמרית בע"מ", ולשעבד את הנכס בשעבוד נוסף לטובת החברה.

מה הדין ?

- א. לא ניתן לשעבד נכס בשעבוד נוסף כלשהו אלא בהסכמת הנושה הראשון.
- ב. ניתן תמיד לשעבד נכס בשעבוד נוסף ללא הסכמת הנושה הראשון, אולם רק במשכנתה מדרגה שניה.
- ג. **אם אין תנאי בהסכם ההלוואה עם הנושה הראשון האוסר על כך, ניתן לשעבד נכס בשעבוד נוסף ללא הסכמת הנושה הראשון, אך רק במשכנתה מדרגה פחותה מדרגתו של הנושה הראשון.**
- ד. אם אין תנאי בהסכם ההלוואה עם הנושה הראשון האוסר על כך, ניתן לשעבד נכס בשעבוד נוסף ללא הסכמת הנושה הראשון, בכל דרגה שהיא.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיף 6 לחוק המשכון, התשכ"ז-1967

מישכון נוסף

6. (א) החייב רשאי לשעבד את הנכס הממושכן במישכון נוסף בלי נטילת רשות מאת הנושה; אולם נושה נוסף לא יוכל להיפרע מן המשכון אלא לאחר שסולק החיוב שהובטח במישכון שלפניו; והכל באין קביעה אחרת בהסכם המישכון הקודם.
- (ב) בהסכמת הנושה רשאי החייב לשעבד את הנכס הממושכן במישכון נוסף שדרגתו תהיה שווה לדרגת המישכון של אותו נושה או עדיפה ממנה.

הסבר לסעיף:

סעיף החוק מבדיל בין שני מקרים כדי שחייב ימשכן נכס 1 ל- 2 נושים שונים, ועושה הבחנה האם הייתה הסכמה של הנושה למשכון נוסף על הנכס או לא.

המקרה הראשון לפי סעיף 6(א) - ללא הסכמת הנושה

תנאים מצטברים:

1. אין תנאי האוסר על כך בהסכם בין החייב לנושה הראשון.
2. המשכון של הנושה השני יהיה מדרגה שניה. כלומר אם החייב לא פורע את החוב הנושה הראשון הוא זה שיוכל להיפרע מהנכס ורק אח"כ הנושה השני.

המקרה השני לפי סעיף 6(ב) - בהסכמת הנושה הראשון

במצב כזה אם הנושה הראשון הסכים שיהיה על אותו נכס שעבוד נוסף לנושה אחר, ניתן יהיה לרשום על הנכס משכון נוסף. אבל כאן - אם החייב לא יצליח לפרוע את החוב לשני הנושים, שניהם יוכלו לגשת לנכס מבלי שיהיה לנושה הראשון עדיפות.

יישום-

החלופה הנכונה מתייחסת לסעיף 6(א) לחוק. בהנחה ואין תנאי בהסכם ההלוואה בין משה לבנק הממושכן בע"מ (הנושה הראשון) האוסר על משכון נוסף באותו נכס ממושכן, משה רשאי, **ללא הסכמה של הנושה הראשון**, לשעבד את הנכס במשכון נוסף לטובת חברת הביטוח "שמרית בע"מ".

אבל - אם משה לא יצליח לפרוע את החוב לשני הנושים, והנושים ירצו להיפרע מאותו נכס, לנושה הראשון יהיה זכות להיפרע ראשון ורק אח"כ הנושה השני.

28. מניות החברה "שיבולים בע"מ" מחולקות לשני סוגים, מניות רגילות א' ומניות רגילות ב'. החברה מבקשת לשנות את אחד מסעיפי התקנון ולקבוע בו חובה על בעלי מניות רגילות ב' לרכוש מניות נוספות. לשינוי אין השלכה על בעלי מניות רגילות א', וכמו כן אין בתקנון החברה דרישות רוב מיוחדות לשינוי הוראות התקנון.

מה הדין?

- א. החברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית. עם זאת, שינוי התקנון לא יחייב את בעלי מניות רגילות ב' שלא הצביעו בעד.
- ב. החברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית ובשתי אסיפות הסוג של בעלי המניות.
- ג. החברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית ובאסיפת הסוג של בעלי מניות רגילות ב' בלבד, ולאחר האישור כאמור התיקון יחייב את כל בעלי מניות רגילות ב'.
- ד. החברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית ובאסיפת הסוג של בעלי מניות רגילות ב' בלבד. עם זאת, שינוי התקנון לא יחייב את בעלי מניות רגילות ב' שלא הצביעו בעד.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 20 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

שינוי תקנון

20. (א) חברה רשאית לשנות את תקנונה בהחלטה שהתקבלה ברוב רגיל באסיפה הכללית של החברה, אלא אם כן נקבע בתקנון כי דרוש רוב אחר או אם נתקבלה החלטה כאמור בסעיף 22.

(ב) נקבעה בחוק זה הוראה שניתן להתנות עליה, או נקבעה הוראה בתקנון לפיה דרוש רוב מסוים לשינוי הוראות התקנון, כולן או מקצתן, לא תהא החברה רשאית לשנות את ההוראה האמורה אלא בהחלטה שתתקבל באסיפה הכללית באותו רוב מסוים או ברוב המוצע, לפי הגבוה מבין השניים.

(ג) היו מניות החברה מחולקות לסוגים, לא ייעשה שינוי בתקנון שיפגע בזכויותיו של סוג מניות ללא אישור אסיפת אותו סוג, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון; לענין קבלת החלטות באסיפת סוג יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים.

(ד) על אף הוראות סעיף זה, שינוי בתקנון המחייב בעל מניה לרכוש מניות נוספות או להגדיל את היקף אחריותו, לא יחייב את בעל המניה ללא הסכמתו.

יישום-

חברת השיבולים מעוניינת לשנות את תקנונה באופן שיפגע בזכויותיהם של בעלי מניות סוג ב' של החברה.

לפי סעיף 20(א) לחוק החברות, כדי שחברה "שיבולים בע"מ" תוכל לשנות את תקנונה, עליה לזמן **אסיפה כללית של החברה ושתתקבל החלטה ברוב רגיל לשינוי התקנון**. (בענייננו אין דרישות רוב מיוחדות לעניין שינוי תקנון)

בנתוני השאלה עולה כי מניות החברה מחולקות לשני סוגים, ולכן לפי סעיף 20(ג) לחוק החברות, בנוסף לאסיפה הכללית, **על החברה לזמן אסיפת סוג** לבעלי מניות רגילות ב'.

השינוי המיועד שהחברה רוצה לעשות בתקנון הוא באופן שמחייב את סוג בעלי מניות רגילות ב' לרכוש מניות נוספות. לכן, לפי סעיף 20(ד) לחוק החברות, מי שהתנגד לשינוי והצביע נגד, מבין בעלי מניות רגילות ב', השינוי בתקנון לא יחול עליו.

29. שניים מהמאפיינים של חברה בע"מ הם ישות משפטית נפרדת והגבלת אחריות. נושים של חברה בע"מ ונושים של בעלי החברה מתחרים ביניהם על נכסי החברה ונכסי בעלי החברה.

באופן רגיל, על מי מגן כל אחד מהמאפיינים ומפני מי?

א. **הישות המשפטית הנפרדת מגינה על נושי החברה מפני נושי בעלי החברה, והגבלת האחריות מגינה על נושי בעלי החברה מפני נושי החברה.**

ב. **הישות המשפטית הנפרדת מגינה על נושי בעלי החברה מפני נושי החברה, והגבלת האחריות מגינה על נושי החברה מפני נושי בעלי החברה.**

ג. **שני המאפיינים מגינים על נושי בעלי החברה מפני נושי החברה.**

ד. **שני המאפיינים מגינים על נושי החברה מפני נושי בעלי החברה.**

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 4, 35 לחוק החברות, התשנ"ט-1999

האישיות המשפטית של החברה

4. **חברה היא אישיות משפטית כשרה לכל זכות, חובה ופעולה המתיישבת עם אופיה וטבעה כגוף מואגד.**

הגבלת אחריות

35. (א) **אחריות בעלי המניות לחובות החברה יכול שתהיה לא מוגבלת, והדבר יצוין בתקנון; היתה אחריות בעלי המניות מוגבלת, יפורט אופן ההגבלה בתקנון.**
(ב) **היו מניות החברה בעלות ערך נקוב, אחראים בעלי המניות לפרעון הערך הנקוב לפחות, אלא אם כן נתקיים האמור בסעיף 304.**

יישום-

חברה בע"מ הינה תאגיד שהוקם למטרת ביצוע פעילות עסקית על ידי בעלי מניותיו. הבעלות של החברה נקבעת על ידי מספר המניות שהיא מנפיקה לבעליה.

לפי סעיף 4 לחוק החברות, חברה היא ישות משפטית נפרדת. כלומר היא יכולה לתבוע ולהיתבע, יש לה קיום נפרד מזה של בעלי מניותיה. הישות המשפטית הנפרדת מגינה על נושי החברה מפני נושי בעלי החברה (הנושים הפרטיים של בעלי המניות ללא קשר לפעולתם בחברה).

לפי סעיף 35 לחוק החברות, בחברה בע"מ (בעירבון מוגבל) בעלי המניות אינם חבים בחובות החברה, למרות שהם אלו שפועלים בשמה ולוקחים את ההחלטות. כלומר, בעלי המניות לא יחובו באופן אישי כלפי נושי החברה. אלא אם כן, אחריות בעלי המניות לחובות החברה לא תהיה מוגבלת והדבר יצוין בתקנון.

הישות המשפטית הנפרדת מגינה על נושי החברה מפני נושי בעלי החברה- נושים של החברה יכולים לתבוע אותה בגין חובות שהחברה כיישות נפרדת חבה כלפיהם ולעומת זאת הנושים הפרטיים של בעלי המניות "חסומים" מלהגיע לנכסי החברה ולתבוע פירעון חובות.

והגבלת האחריות מגינה על נושי בעלי החברה מפני נושי החברה- הגבלת אחריותם של בעלי המניות מהווה חסם בפני תביעה של נושי החברה כנגד החברה. שכן, גם אם תביעה שכזו תתקבל הרי שבעלי המניות יחויבו רק עד גבול האחריות בו הם נושאים (כמפורט בתקנון), ולא בהכרח עד לגובה כל החוב. ממילא, נושיהם מוגנים (יחסית) משום שהתחייבות בעלי המניות כלפי החברה היא מוגבלת, באופן שמדקק פחות את כרית הביטחון שלהם כלפי נושיהם.

30. חברה הזמינה הצעות לביצוע עבודה במסגרת מכרז. החברה ניהלה משא ומתן עם המציעים ולאחריו סיכמה את כל התנאים עם דוד. כל שנותר הוא הצורך באישורה של מועצת המנהלים של החברה. מועצת המנהלים של החברה החליטה שלא לאשר את העסקה, ובהמשך כרתה חוזה עם יהונתן, שהוא מציע שלא נטל חלק במכרז ולא עמד בתנאים האמורים בו. דוד מעוניין לתבוע בגין ההפרה, אך מתלבט בין פיצויי קיום לפיצויי הסתמכות.

מהם פיצויים אלה?

- א. **פיצויי קיום הם פיצויים בגין הרווח שנמנע מדוד מאי-קיומו של החוזה ומכונים גם "פיצויים חיוביים". פיצויי הסתמכות הם פיצוי על הנזק שנגרם לדוד בהוצאות ניהול המשא ומתן ומכונים גם "פיצויים שליליים".**
- ב. **פיצויי קיום הם פיצויים בגין הרווח שנמנע מדוד מאי-קיומו של החוזה ומכונים גם "פיצויים שליליים". פיצויי הסתמכות הם פיצוי על הנזק שנגרם לדוד בהוצאות ניהול המשא ומתן ומכונים גם "פיצויים חיוביים".**
- ג. **פיצויי קיום הם פיצוי על הנזק שנגרם לדוד בהוצאות ניהול המשא ומתן ומכונים גם "פיצויים חיוביים". פיצויי ההסתמכות הם פיצויים בגין הרווח שנמנע מדוד מאי-קיומו של החוזה ומכונים גם "פיצויים שליליים".**
- ד. **פיצויי קיום הם פיצוי על הנזק שנגרם לדוד בהוצאות ניהול המשא ומתן ומכונים גם "פיצויים שליליים". פיצויי ההסתמכות הם פיצויים בגין הרווח שנמנע מדוד מאי-קיומו של החוזה ומכונים גם "פיצויים חיוביים".**

התשובה הנכונה היא א'

סעיף 12 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973; ע"א 6370/00 קל בנין בע"מ נ' ער"מ רעננה לבניה והשכרה בע"מ

תום לב במשא ומתן

12. (א) במשא ומתן לקראת כריתתו של חוזה חייב אדם לנהוג בדרך מקובלת ובתום לב. (ב) צד שלא נהג בדרך מקובלת ולא בתום-לב חייב לצד השני פיצויים בעד הנזק שנגרם לו עקב המשא ומתן או עקב כריתת החוזה, והוראות סעיפים 10, 13 ו-14 לחוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א-1970, יחולו בשינויים המחוייבים.

ע"א 6370/00 קל בנין בע"מ נ' ער"מ רעננה לבניה והשכרה בע"מ

18. "הנה-כי-כן, במצב הדברים הרגיל התרופה בגין הפרת החובה לנהל משא ומתן לקראת כריתתו של חוזה בתום-לב היא בפיצוי על הנזק שנגרם לנפגע מעצם הכניסה למשא ולמתן ("פיצויים שליליים"; "פיצויי הסתמכות"). עם זאת ישנם מקרים חריגים שבהם זכאי הנפגע לפיצויים בגין הנזק שנגרם לו בכך שההסכם שעמדו לכרות לא נכרת ולא הוגשם ("פיצויים חיוביים"; "פיצויי קיום"). המאפיין מצבים מיוחדים אלה הוא שהמשא והמתן הבשיל, למעשה, לכדי חוזה, ורק ההתנהגות חסרת תום-הלב מנעה את שכלולו. על-כן אין לומר כי סעיף 12(ב) לחוק מוגבל אך ל"פיצויים השליליים", כשם שאין לומר שכל הפיצויים הנפסקים על-פיו הם אך "פיצויים חיוביים". הכול תלוי בנסיבותיו המיוחדות של המקרה תוך התחשבות במידת חוסר תום-הלב, בצפיפות של הצדדים, בשלב שבו מצוי המשא והמתן ובנתונים אחרים העשויים להיות רלוונטיים. אין זה רצוי – לא בכלל, ובוודאי לא בשלב זה של פיתוח ההלכה – לקבוע בסוגיה שלפנינו קטגוריות נוקשות של מצבים. עניין לנו בתחום גמיש המחייב זהירות רבה, והתאמת המשפט למציאות החיים המשתנים."

יישום-

הפרת תום לב בהתאם לסעיף 12:

- 1- סעד של "פיצויים שליליים" (פיצויי הסתמכות) – פיצויים המחזירים את ההשקעה של דוד בכל תהליך ניהול המו"מ בשל הסתמכותו על כך שייכרת חוזה.
- 2- הפסיקה הרחיבה את הפיצויים גם ל"פיצויים חיוביים" (פיצויי קיום) – במקרה של חוסר תום לב קיצוני – ניתן להעניק את הסכום הרווחי שהייתי עתיד לקבל או אכיפה של ההסכם.

תנאים לפיצוי חיובי (במקום שלילי) = חוסר תו"ל קיצוני + שלב מתקדם במו"מ.

31. יעל התקשרה בחוזה הלוואה עם בנק. כבטוחה להלוואה שעבדה יעל לבנק מקרקעין בבעלותה. בהסכם בין יעל לבנק נקבע שאסור ליעל לערוך עסקאות במקרקעין המשוועדים ללא הסכמה מראש של הבנק. שנה לאחר מכן נעמה, שלה חלקה סמוכה לחלקתה של יעל, פנתה ליעל והתקשרה עימה בחוזה המקנה לה זכות מעבר דרך החלקה של יעל המשוועדת לבנק אל החלקה שלה (של נעמה). הן השעבוד הן זכות המעבר לא נרשמו בלשכת רישום המקרקעין. הבנק הגיש תביעה לביטול החוזה בין יעל לנעמה.

מה הדין?

- א. מאחר שמדובר בזכות מעבר בלבד זו אינה עסקה במקרקעין, ואין לבנק כל עילה לתבוע את ביטול העסקה בין יעל לנעמה.
- ב. העסקה בין נעמה ליעל נוגדת את העסקה בין יעל לבין הבנק. החוזה בין יעל לבין נעמה אינו חוקי ובטל מעיקרו. לבנק עילה לתבוע את ביטול העסקה בין יעל לנעמה.
- ג. העסקה בין נעמה ליעל נוגדת את העסקה בין יעל לבין הבנק. לבנק עילה לתבוע את ביטול העסקה בין יעל לנעמה. עם זאת, החוזה שנכרת בין יעל לנעמה הוא חוזה תקף כל עוד לא יקבע בית המשפט אחרת.
- ד. מאחר שמדובר בהתחייבויות לביצוע עסקה בלבד שטרם נרשמו בלשכת רישום המקרקעין, אין לבנק עדיפות על נעמה.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 4 עד 9 לחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק המקרקעין"); ע"א 3940/94 שמואל רונן חברה לבנין ופיתוח בע"מ נ' ס.ע.ל.ר חברה לבנין בע"מ

עסקאות נוגדות

9. התחייב אדם לעשות עסקה במקרקעין ולפני שנגמרה העסקה ברישום חזר והתחייב כלפי אדם אחר לעסקה נוגדת, זכותו של בעל העסקה הראשונה עדיפה, אך אם השני פעל בתום-לב ובתמורה והעסקה לטובתו נרשמה בעודו בתום-לב – זכותו עדיפה.

ע"א 3940/94 שמואל רונן חברה לבנין ופיתוח בע"מ נ' ס.ע.ל.ר חברה לבנין בע"מ
השופט ד' ביניש :

"6. כאמור טוענת המערערת כי החוזה אינו חוקי, שכן על-פי איגרת החוב שנתנה המשיבה לבנק, נאסר על המשיבה לעשות עסקה בזכויותיה במקרקעין בלא היתר בכתב מראש מהבנק. המשיבה טוענת כי המערערת ידעה או הייתה צריכה לדעת על קיום התניה באיגרת החוב. כן טוענת המשיבה כי הבנק ידע על העסקה המתגבשת ונתן את אישורו לכך.

בלא להכריע במחלוקת העובדתית – דין טענתה של המערערת להידחות. גם אם אכן קיימת סתירה בין החוזה לאיגרת החוב, וגם אם ההסכמה של הבנק לא ניתנה כנדרש – כפי שטוענת המערערת – אין בכך כדי להביא לבטלות החוזה. במקרה כזה מדובר בחוזים הסותרים זה את זה – דהיינו בעסקאות נוגדות. חוזה הסותר חוזה אחר אינו חוזה בלתי חוקי כאמור בסעיף 30 לחוק החוזים; חוזה כזה מחייב ותקף עד לביטולו."

יישום:

יעל ביצעה שתי עסקאות במקרקעין לפי סעיף 6 לחוק המקרקעין:

1. חתמה עם הבנק על משכנתה (סעיף 4 לחוק)
2. התקשרה עם נעמה בחוזה המקנה לנעמה זכות מעבר במקרקעין של יעל (סעיף 5 לחוק, זיקת הנאה)

לפי סעיף 7 לחוק המקרקעין, עסקה במקרקעין טעונה רישום. בענייננו שתי העסקאות לא נרשמו ולכן רואים אותן כהתחייבות לעשות עסקה.

לכן, הסעיף הרלוונטי בענייננו הוא סעיף 9 לחוק המקרקעין ושתי העסקאות שאותם יעל עשתה הן עסקאות נוגדות. לבנק קיימת עילת תביעה כנגד יעל לביטול החוזה בינה לבין נעמה.

לפי הפסיקה המצורפת לעיל, "חוזה הסותר חוזה אחר אינו חוזה בלתי חוקי כאמור בסעיף 30 לחוק החוזים; חוזה כזה מחייב ותקף עד לביטולו". החוזה עם נעמה הוא תקף עד החלטת אחרת של ביהמ"ש שיביא לביטולו.

32. דוד העמיד את דירת המגורים שבבעלותו למכירה. רינה מעוניינת לרכוש את הדירה אך מוגבלת בזמן בשל נסיעתה הצפויה לחו"ל לפרק זמן של חודש ימים שבמהלכם עשויה הדירה להימכר לצד ג'. לפיכך הציעה רינה לדוד לחתום על זיכרון דברים, וכך אכן נעשה. רינה ודוד חתמו על זיכרון דברים ובו צוינו בין היתר הפרטים הבאים: שמות הצדדים (מוכר וקונה); תיאור הדירה הנמכרת; מחיר המכירה; מועדי התשלום ומועד מסירה צפוי. כן ציינו הצדדים כי הם מחויבים לפרטי העסקה שצוינו, ואולם הסכם מכר מלא יחתם לאחר שובה של רינה מחו"ל (בתוך חודש ימים).

בחלוף חמישה שבועות רינה שבה מחו"ל, אלא שאז הודיע לה דוד כי הוא מעוניין למכור את הדירה לצד ג' וכי הוא ממילא לא מחויב למכור לה את הדירה, שכן הצדדים חתמו אך על "זיכרון דברים" ולא על הסכם מכר מלא.

מה הדין?

- א. זיכרון הדברים המדובר מהווה שלב ביניים במשא ומתן, אינו מחייב את הצדדים, ומשכך דוד אינו מחויב למכור את דירתו לרינה.
- ב. זיכרון הדברים המדובר אמנם מכיל פרטים מהותיים של עסקת המכר, ואולם אינו מחייב את הצדדים שעה שנכתב בו במפורש שהסכם מכר מלא יחתם בתוך חודש ימים והדבר לא נעשה בפועל משום שרינה שבה מחו"ל בחלוף חמישה שבועות.
- ג. זיכרון הדברים המדובר מחייב את הצדדים היות שמכיל את הפרטים המהותיים של העסקה והצדדים ציינו שהם מחויבים לפרטי העסקה.
- ד. זיכרון הדברים המדובר אינו מחייב את הצדדים שעה שלא מצוין בו מועד מסירה קונקרטי, וממילא גם לא נחתם הסכם מכר מלא.

התשובה הנכונה היא ג'

סעיפים 1, 2 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973; ע"א 158/77 חוה רבינאי נ' חברת מן שקד בע"מ (בפירוק)

כריתת חוזה – כיצד

1. חוזה נכרת בדרך של הצעה וקיבול לפי הוראות פרק זה.

הצעה

2. פנייתו של אדם לחברו היא בגדר הצעה, אם היא מעידה על גמירת דעתו של המציע להתקשר עם הניצע בחוזה והיא מסויימת כדי אפשרות לכרות את החוזה בקיבול ההצעה; הפניה יכול שתהיה לציבור.

ע"א 158/77 חוה רבינאי נ' חברת מן שקד בע"מ (בפירוק)

על פי ההלכה הנוהגת, שגובשה בפסק הדין המנחה בעניין רבינאי, השאלה כיצד יש לסווג זכרון דברים - כחוזה או כשלב משלבי המשא ומתן שאינו בעל תוקף מחייב - תוכרע בהתאם למידת גמירת הדעת והמסויימות שבמסמך.

1. **במסגרת מבחן גמירת הדעת**, יש לבדוק אם מבחינה אובייקטיבית מגלם זכרון הדברים כוונה משותפת של הצדדים להתקשר בהסכם מחייב. אחד הכלים המשמש את בית המשפט בחשיפת כוונת הצדדים בעת ההתקשרות בזכרון הדברים, הוא "נוסחת הקשר" שבין זכרון הדברים לבין החוזה העתיד להיחתם:

".... אם הצדדים קבעו בזכרון הדברים כי הוא מחייב אותם, הרי בכך הביעו הצדדים את דעתם הברורה כי זכרון הדברים אינו שלב ביניים, אלא הוא מקור הזכויות והחובות ביניהם...."

2. **על פי מבחן המסויימות** - על מנת שניתן יהיה לייחס לזכרון דברים תוקף של חוזה מחייב, עליו לכלול את הפרטים המהותיים לעסקה:

".... התנאים המהותיים של העסקה משתנים, מטבע הדברים, מענין לענין. במכירת מקרקעין טבעי הוא כי תנאים מהותיים אלה יכללו את הצדדים להתקשרות, תיאור הנכס הנמכר, המחיר ומועדי התשלום והמסירה"

יישום:

זכרון הדברים עליו חתמו דוד ורינה עומד במבחנים אשר פותחו בפסיקה לעניין הכרתו של זיכרון דברים כחוזה בעל תוקף המחייב את הצדדים.

לעניין גמירת הדעת - מבחינה אובייקטיבית מגלים זכרון הדברים כוונה משותפת של הצדדים להתקשר בהסכם מחייב. ציינו הצדדים כי הם מחויבים לפרטי העסקה שצוינו, ואולם הסכם מכר מלא ייחתם לאחר שובה של רינה מחו"ל בענייננו מתקיימת נוסחת הקשר בין זכרון הדברים לחוזה העתיד להיחתם.

לעניין מבחן המסוימות - זיכרון הדברים מכיל את פרטים המהותיים של העסקה אשר צוינו מעלה בפסיקה המצורפת.

לאור כל האמור לעיל, זיכרון הדברים המדובר מחייב את הצדדים היות שמכיל את הפרטים המהותיים של העסקה והצדדים ציינו שהם מחויבים לפרטי העסקה.

33. בבעלות רוני מגרש מופשר לבניה שמצוי בעפולה. רוני פנה לקבלן בשם שון כדי שזה יקים על המגרש בניין מגורים ובתמורה ישולמו לו שירותי בנייה לפי מ"ר בנייה. שון התחייב במסגרת ההסכם שנחתם בין הצדדים להקים בתוך שנתיים בניין בן 6 קומות שכולל 24 דירות, כל אחת בגודל של 155 מ"ר. בחלוף שנה מאז שהחלה הבנייה הסתבר לרוני כי שון ידע כבר בשעה שחתם על ההסכם שלא ניתן להתחייב לדירות בגודל של 155 מ"ר וכי גודל הדירה המרבי המאושר עומד על 140 מ"ר, אלא ששון התחייב לכך בהסכם משום שתכנן לבנות את הבניין עם חריגות בנייה מתוך אמונה כי הדבר יתאפשר לנוכח קשריו בעיריית עפולה. רוני מחליט להגיש תביעה נגד שון לאכיפת התחייבותו המדויקת והמלאה על פי ההסכם ולחלופין לביטולו של ההסכם והשבת מלוא התמורה על פיו.

מה הדין?

- א. **בית המשפט יורה רק על ביטול חלקי ההסכם הנגועים באי-חוקיות ואכיפת יתר ההסכם תוך השבת התמורה היחסית, שכן הבטלות החלקית לא פוגעת במהות החוזה (העסקה עצמה).**
- ב. בית המשפט יורה על אכיפת ההסכם כלשונו ויחייב את שון למלא את חיוביו על פי ההסכם, קרי הקמת בניין בן 6 קומות שכולל 24 דירות, כל אחת בגודל של 155 מ"ר.
- ג. בית המשפט יורה על ביטולו של ההסכם כולו היות שמדובר בחוזה פסול שמכיל חיובים בלתי חוקיים, כדוגמת בנייה בחריגה.
- ד. בית המשפט יורה על אכיפת ההסכם במלואו וכלשונו היות שהשינוי בגודל הדירות הוא בגדר זוטי דברים.

התשובה הנכונה היא א'

סעיפים 19, 21, 30, 31 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

ביטול חלקי

19. ניתן החוזה להפרדה לחלקים ועילת הביטול נוגעת רק לאחד מחלקיו, ניתן לביטול אותו חלק בלבד; אולם אם יש להניח שהצד הרשאי לבטל לא היה מתקשר בחוזה לולא העילה, רשאי הוא לבטל את החלק האמור או את החוזה כולו.

השבה לאחר ביטול

21. משובטל החוזה, חייב כל צד להשיב לצד השני מה שקיבל על פי החוזה, ואם ההשבה היתה בלתי אפשרית או בלתי סבירה – לשלם לו את שווי של מה שקיבל.

חוזה פסול

30. חוזה שכריתתו, תכנו או מטרתו הם בלתי חוקיים, בלתי מוסריים או סותרים את תקנת הציבור – בטל.

תחולת הוראות

31. הוראות סעיפים 19 ו-21 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על בטלותו של חוזה לפי פרק זה, אולם בבטלות לפי סעיף 30 רשאי בית המשפט, אם ראה שמן הצדק לעשות כן ובתנאים שימצא

לנכון, לפטור צד מהחובה לפי סעיף 21, כולה או מקצתה, ובמידה שצד אחד ביצע את חיובו לפי החוזה – לחייב את הצד השני בקיום החיוב שכנגד, כולו או מקצתו.

יישום-

בענייננו חלק מהחוזה נגוע באי חוקיות, שון התחייב בחוזה לבנות את דירות הבניין עם חריגות בנייה לפי סעיף 30 לחוק החוזה פסול.

סעיף 31 לחוק מחיל את הוראות סעיפים 19 ו-21 לחוק על חוזה שהוא פסול. קרי לפי סעיף 19 ביהמ"ש יכול להורות על ביטול החלק שנגוע באי חוקיות ולפי סעיף 21 להורות על השבת התמורה היחסית.

חלופה ג' אינה נכונה בענייננו כיוון שניתן לבטל את החלק היחסי שנגוע באי חוקיות לכן חלופה א' היא מדויקת יותר.

34. בקאנטרי שכונתי בבעלות פרטית שמצוי בעיר רעננה נערכה תחרות התעמלות מכשירים שנתית שבה התחרו מיטב המתעמלים בעיר והתמודדו על התואר הנכסף "אלוף העיר". מעבר להכרה ולגאווה שמלווה לזכייה כאמור ולקבלת התואר, הזוכה בתחרות אף נהנה מפרס בשווי של 5,000 ש"ח. דני, מתעמל מכשירים מיומן, החליט לקחת חלק בתחרות. בתקנון הקאנטרי צוין כי חבר השופטים מורכב מוותיקי העיר שמבינים בהתעמלות מכשירים. בתחרות השתתפו 8 מתמודדים, ובסופה הכריעו השופטים ששמוליק הוא הזוכה. דני התאכזב מהבחירה, והוא סבור כי שמוליק זכה בתחרות משום שאביו הוא איש עסקים ידוע ומוכר בעיר, ולפיכך ההכרעה בתחרות הייתה מוטה וידועה מראש. דני מחליט לפתוח בהליך משפטי נגד זכייה זו ולעתור לביטולה של הזכייה של שמוליק.

מה הדין?

- א. **בית המשפט לא יידרש לעניין היות שמדובר בחוזה בלתי שפיט.**
- ב. בית המשפט יבחן את נסיבות העניין, והיה וישתכנע כי מדובר בהכרעה שגויה ומוטה, יורה על ביטול זכייתו של שמוליק בתחרות.
- ג. בית המשפט יידרש לעניין. בסמכותו ליתן הוראות לחבר השופטים בדבר בדיקה חוזרת של הזכייה ואולם לא להורות על ביטולה.
- ד. בית המשפט לא יידרש לעניין רק מהטעם שמדובר בעתירה "טורדנית".

התשובה הנכונה היא א

סעיף 33 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

חוזה למתן ציונים

33. חוזה שלפיו יינתן ציון, תואר, פרס וכיוצא באלה על פי הכרעה או הערכה של אחד הצדדים או של אדם שלישי, אין ההכרעה או ההערכה לפי החוזה נושא לדיון בבית משפט.

יישום-

בענייננו מדובר בחוזה למתן תואר ופרס. ההכרעה או ההערכה אינם נושא לדיון בבית משפט. בלתי שפיט.

35. ירוחם, בן 70, שבני משפחתו הגרעינית נהרגו בתאונת דרכים לפני 20 שנה, מעורער מאז וסובל מחרדות ופחדים באופן כרוני. ירוחם מנהל חנות ששייכת לדני. יום אחד הגיע דני לביתו של ירוחם עם עורך דין. השניים הודיעו לירוחם כי הם גילו שהוא רימה את דני ברישומי החשבונות, וכן מודיעים לו כי כדי שהם לא יתלוננו נגדו ודבר המרמה יתפרסם, עליו לחתום על ההתחייבות בלתי ניתנת לחזרה ולפיה הוא ישלם לדני פיצוי כספי משמעותי. ירוחם נענה לדרישה מיד, ללא כל היסוס, וחתם על ההתחייבות. בחלוף האירוע מבין ירוחם כי הוא חתם על ההתחייבות תוך ניצול מצבו, ולפיכך מחליט להגיש לבית המשפט תביעה לביטולה של ההתחייבות.

מה הדין?

- א. בית המשפט לא יורה על ביטול ההתחייבות היות שזו נחתמה על ידי ירוחם ללא כל היסוס.
- ב. **בית המשפט יורה על ביטול ההתחייבות היות שזו נחתמה על ידי ירוחם שהוא מעורער וסובל באופן כרוני מפחדים וחרדות, ולפיכך היה שרוי במצוקה בעת חתימתו על כתב ההתחייבות.**
- ג. בית המשפט לא יורה על ביטול ההתחייבות היות שהפחדים והחרדות שמהם סבל ירוחם לא קשורים באופן ישיר לנסיבות האירוע שבהן חתם ירוחם על כתב ההתחייבות.
- ד. ניתן לבטל את ההתחייבות, אך מהטעם שדני היה מלווה בעורך דין וירוחם לא.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיפים 17, 18 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973

כפיה

17. (א) מי שהתקשר בחוזה עקב כפיה שכפה עליו הצד השני או אחר מטעמו, בכוח או באיום, רשאי לבטל את החוזה.
- (ב) אזהרה בתום לב על הפעלתה של זכות אינה בגדר איום לענין סעיף זה.

עושק

18. מי שהתקשר בחוזה עקב ניצול שניצל הצד השני או אחר מטעמו את מצוקת המתקשר, חולשתו השכלית או הגופנית או חוסר נסיונו, ותנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל, רשאי לבטל את החוזה.

יישום-

השאלה המשפטית היא האם במצב דברים זה ביהמ"ש יורה על ביטול ההתחייבות?

סעיף 18 לחוק, מונה שלושה תנאים שצריכים להתקיים על מנת שכתב ההתחייבות שעליו חתם ירוחם היה במצב של עושק שאז ביהמ"ש יורה על ביטולו.

1. **מצוקת המתקשר**- ירוחם אדם מבוגר בן 70, מעורער וסובל מחרדות ופחדים באופן כרוני לכן הוא היה שרוי במצב של מצוקה בעת חתימתו על ההתחייבות.
2. **ניצול**- מנתוני השאלה עולה כי ירוחם מנהל את החנות של דני, סביר שדני ידע על מצבו של ירוחם וניצל זאת בעת חתימתו על כתב ההתחייבות, שכן לפתע הגיע אליו דני עם עורך דינו, והודיע לו שאם לא יחתום הם יתלוננו במשטרה ויפרסמו את המרמה.
3. **תנאי החוזה גרועים במידה בלתי סבירה מן המקובל**- כתב ההתחייבות היא בלתי ניתנת לחזרה מחייבת את ירוחם בפיצוי כספי משמעותי על אותה מרמה.

36. לפני שנים רבות ביצע פלוני, אזרח ארצות הברית ותושב מדינת ניו יורק המחזיק גם באזרחות ישראלית, עבירות מין במדינת ניו יורק בפלוגנית, קטינה, אזרחית ותושבת ישראל ששהתה בביקור במדינת ניו יורק. לפני חודש נודע לפלוגנית כי פלוני נמצא בביקור בישראל. היא פנתה לתחנת המשטרה והגישה נגדו תלונה בגין המעשים שביצע בה לפני שנים רבות בעת ביקורה האמור במדינת ניו יורק.

מה הדין?

- א. בכל מקרה אפשר להעמיד לדין את פלוני במדינת ישראל.
- ב. בכל מקרה אי אפשר להעמיד לדין את פלוני במדינת ישראל.
- ג. אפשר להעמיד את פלוני לדין בישראל אם העבירות לא התיישנו לפי הדין הישראלי, גם אם התיישנו לפי דיני מדינת ניו יורק.
- ד. אפשר להעמיד את פלוני לדין בישראל רק אם העבירות לא התיישנו גם לפי דיני מדינת ניו יורק וגם לפי הדין הישראלי.

התשובה הנכונה היא ד'

סעיף 14 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ; רע"פ 5715/15

עבירות נגד אזרח ישראלי או תושב ישראל

14. (א) דיני העונשין של ישראל יחולו על עבירות-חוץ נגד חיי אזרח ישראלי או תושב ישראל, גופו, בריאותו או חירותו, שהעונש המרבי עליהן הוא מאסר שנה או יותר.

(ב) נעברה העבירה בשטח הנתון לשיפוט של מדינה אחרת, יחולו עליה דיני העונשין של ישראל רק בהתקיים כל אלה:

- (1) היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה;
- (2) אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה;
- (3) האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.
- (ג) לא יוטל בשל העבירה עונש חמור מזה שניתן היה להטיל, לפי דיני המדינה בה נעברה העבירה.

יישום:

המדובר בקרבן שהיא אזרחית/תושבת ישראל אשר בוצעה כנגדה עבירת חוץ הסעיף הרלוונטי הינו 14 המונה מספר דרישות ותנאים מצטברים:

סעיף	תחולה	מתי	סייגים
14	אזרח/תושב ישראל- הוא הקרבן	1. קרבן שהוא אזרח/תושב ישראלי 2. עבירה שהיא מעל 1 שנות מאסר 3. לא בעבירות רכוש	1. פלילות כפולה 2. אין סייגים במדינה הזרה 3. היעדר סיכון כפול

רע"פ 5715/15

32. ניתוח של תכליתן הסובייקטיבית והאובייקטיבית של הוראות החוק הרלוונטיות מוביל לדעתי למסקנה כי התיישנות שחלה על עבירה שבוצעה במדינה זרה מהווה "סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה" במובן סעיף 14(ב)(2) לחוק העונשין. במצב כזה נשללת תחולת דיני העונשין של ישראל על העבירה הנטענת, וממילא נשללת גם סמכות השיפוט של מערכת המשפט הישראלית על עבירה זו.

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט מ' מזוז.

יישום-

בענייננו עבירות המין בוצעו נגד פלוגנית, אזרחית ותושבת ישראל בזמן ששהתה בביקור בניו יורק אלו עבירות שהעונש עליהן שנה או יותר. לכן אנו נכנסים לתחולתו של סעיף 14 לחוק העונשין.

סעיף 14(ב) לחוק העונשין מונה מספר תנאים שכולם צריכים להתקיים על מנת שניתן יהיה להעמיד לדין את פלוני בישראל:

1. **היא עבירה גם לפי דיני אותה מדינה** - בעניינו מדובר בעבירות מין הנחשבות לעבירה לפי מדינת ניו יורק. תנאי זה מתקיים.
2. **אין חל לגבי העבירה סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה** - לעניין זה נתון בשאלה כי העבירות מין בוצעו לפני שנים רבות. "התיישנות שחלה על עבירה שבוצעה במדינה זרה מהווה "סייג לאחריות פלילית לפי דיני אותה מדינה" (רע"פ 5715/15) לכן אם העבירות לא התיישנו לפי מדינת ניו יורק ומדינת ישראל - ניתן יהיה להעמיד לדין את פלוני על אותן העבירות.
3. **האדם לא זוכה כבר ממנה באותה מדינה או, אם הורשע בה, לא נשא את העונש שהוטל עליו בגללה.**
לאור האמור לעיל, אפשר להעמיד את פלוני לדין בישראל רק אם העבירות לא התיישנו גם לפי דיני מדינת ניו יורק וגם לפי הדין הישראלי.

37. ביום 1.1.2020 נגזר דינו של יצחק והוטלו עליו 10 חודשי מאסר בפועל ו-3 חודשי מאסר, שלא ירוצו אלא אם יעבור תוך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר עבירה של איומים (להלן: **ההרשעה הקודמת**). יצחק הגיש ערעור על גזר הדין ובית המשפט עיכב את ריצוי העונש עד למתן פסק דין בערעור. ביום 1.12.2020, בעת שגזר הדין היה מעוכב, ובטרם נידון הערעור בהרשעה הקודמת, עבר יצחק עבירה נוספת של איומים, הועמד לדין והורשע (להלן: **העבירה הנוכחית**). בטיעונו לעונש ביקש התובע להפעיל את המאסר על תנאי שהוטל על יצחק בהרשעה הקודמת.

מה הדין?

- א. **המאסר על תנאי אינו חל.**
- ב. **המאסר על תנאי חל, והתקופה נמנית כחלק מתקופת התנאי שהטיל בית המשפט.**
- ג. **המאסר על תנאי חל, והתקופה אינה נמנית בתקופת התנאי שהטיל בית המשפט.**
- ד. **המאסר על תנאי חל רק אם צוין בכתב האישום הנוכחי כי אם יצחק יורשע יתבקש בית המשפט להפעיל את המאסר על תנאי.**

התשובה הנכונה היא א'.

סעיף 52 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ע"פ 7510/00 במנוקלר

מאסר על תנאי

52. (א) הטיל בית המשפט עונש מאסר, רשאי הוא להורות בגזר הדין שהעונש, כולו או מקצתו, יהיה על תנאי.
- (ב) מי שנידון למאסר על תנאי לא ישא את ענשו אלא אם עבר - תוך תקופה שנקבעה בגזר דינו ושלא תפחת משנה ולא תעלה על שלוש שנים (להלן - תקופת התנאי) - אחת העבירות שנקבעו בגזר הדין והורשע בשל עבירה כזאת (להלן - עבירה נוספת) תוך תקופת התנאי או לאחריה.
- (2) הורשע אדם בעבירת בחירות, יכול שתעלה תקופת התנאי בשל עבירה נוספת שהיא עבירת בחירות על שלוש שנים ובלבד שלא תעלה על חמש שנים; לענין פסקה זו, "עבירת בחירות" -
- (1) עבירה לפי חוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב] תשכ"ט-1969;
 - (2) עבירה לפי חוק הרשויות המקומיות (בחירות), תשכ"ה-1965;
 - (3) עבירה לפי חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959.

(ג) **תקופת התנאי תתחיל ביום מתן גזר הדין ואם הנידון נושא אותו זמן עונש מאסר - ביום שחרורו מן המאסר**; אולם תקופה שאסיר נמצא בה מחוץ לבית הסוהר בשל שחרור בערובה מכח סימן ב' בפרק ג' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, בשל חופשה מיוחדת או מכח סימן ב' לפרק ו', יראו אותה כתקופת תנאי מצטברת לתקופת התנאי שקבע בית המשפט; והכל כשבית המשפט לא הורה אחרת.

(ד) קביעת העבירות לפי סעיף קטן (ב) יכול שתהיה בציון סוג של עבירות או בפירוט עבירות מסויימות, אם דרך תיאורן ואם דרך אזכור הוראות חוק; אוזכרה הוראת חוק והיא בוטלה לאחר מכן והוראה אחרת באה במקומה, יראו את גזר הדין כמאזכר את ההוראה האחרת.

ע"פ 7510/00 במנוקלר

"ככלל, בעת תקופת עיכוב ביצוע עונש המאסר לפי סעיף 87 לחוק העונשין, לא תחול תקופת התנאי השיפוטית, אלא אם כן קבע אחרת בית המשפט שגזר את העונש. זאת ועוד; בתקופת

עיכוב הביצוע לא תחול הוראת סעיף 52(ג) לחוק העונשין המורה על תוספת תקופת תנאי סטטורית."

יישום-

ככלל תקופת התנאי מתחילה ביום מתן גזר הדין ואם ניתן עונש מאסר בפועל אז ביום שחרורו מן המאסר. (סעיף 52 לחוק העונשין)
בעניינו, יצחק הגיש ערעור על גזר הדין ובית המשפט עיכב את ריצוי העונש עד למתן פסק דין בערעור. לפי הפסיקה שצורפה מעלה, בעת תקופת עיכוב ביצוע העונש לא תחול תקופת התנאי השיפוטית.
לאור האמור, המאסר על תנאי בעניינו של יצחק לא יופעל בגין העבירה הנוספת של האיומים שכן תקופת התנאי טרם החלה

38. במהלך ויכוח בין יצחק לבת זוגו רינה אמר יצחק לרינה: "אני אתן לך אגרוף, אני אהרוג אותך". יצחק הועמד לדין ויוחסה לו עבירה של איומים. יצחק הודה באמירת הדברים, אך טען כי מדובר ב"זוטי דברים". בית המשפט קיבל את טענתו וקבע כי בנסיבות העניין יש לראות באמירה זוטי דברים.

מה הדין ?

- א. יצחק יורשע ויוטל עליו לחתום על התחייבות להימנע מעבירה.
- ב. יצחק יזוכה.
- ג. יצחק יורשע ויוטל עליו עונש של קנס בלבד.
- ד. יצחק יופנה לשירות המבחן לצורך בחינת אפשרות סיום ההליך ללא הרשעה.

התשובה הנכונה היא ב'

סעיף 34 לחוק העונשין, התשל"ז-1977

זוטי דברים

34ז. לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה, אם, לאור טיבו של המעשה, נסיבותיו, תוצאותיו והאינטרס הציבורי, המעשה הוא קל ערך.

יישום-

בית המשפט **קיבל** את טענתו של יצחק וקבע כי יש לראות באמירתו זוטי דברים, מכאן, יצחק ייחנה מהגנה זו ולא יישא באחריות פלילית.

39. הניחו כי בית המשפט העליון קבע מטעמים של מדיניות משפטית הלכה שלפיה לא ניתן יהיה לתבוע בגין רשלנות ארגון המפעיל מתנדבים בגין מעשים המתייחסים להטרדה מינית בין מתנדבים, אף שהתרחשותם של המקרים מעין אלה אינה נדירה.

איזה מבין המשפטים שלהלן מתאר נכונה את החלטת בית המשפט ?

- א. בית המשפט קבע שלא מתקיים מבחן הצפיות בנוגע למקרים מסוג זה.
- ב. בית המשפט שינה את ההגדרה של נזק במקרים מסוג זה.
- ג. בית המשפט קבע שלא קיימת חובת אחריות מושגית במקרים מסוג זה.
- ד. בית המשפט קבע שלא קיימת חובת אחריות קונקרטית במקרים מסוג זה.

התשובה הנכונה היא ג' סעיפים 35, 36 לפקודת הנזיקין (נוסח חדש)

רשלנות

35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות – הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.

חובה כלפי כל אדם

36. החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.

יישום-

המודל הקלאסי- יסודות עוולת הרשלנות-

- 1- **חובת זהירות- החובה שלי להיזהר.**
 - א- **חובת זהירות מושגית- צפיות טכנית וצפיות נורמטיבית.**
 - ב- **חובת זהירות קונקרטית.**
- 2- **התרשלנות- מעשה/ מחדל שהוביל להפרת חובת זהירות.**
- 3- **קשר סיבתי- נזק שנגרם כתוצאה מההפרה.**
- 4- **נזק- נזק פיזי, כלכלי, נפשי. (עוולה תוצאתית).**

חובת זהירות מושגית-

האם ברמה הכללית יש חובת זהירות בין סוג מסוים של מזיקים פוטנציאליים לסוג מסוים של ניזוקים פוטנציאליים? מקרים בהם הפסיקה קבעה חובת זהירות- חובת מעביד לעובדיו, רופא לחולה, מורה לתלמיד, מקבל נשק כלפי המוסר, מדריך טיולים כלפי מטייל, שובתים כלפי צי"ג שניזוק בשל השביתה, משאיר כלי נשק במחסן שקל לחדור אליו כלפי מי שעלול להיפגע מהנשק.

מתחלקת לשני מבחני משנה-

- (א) **מבחן הצפיות הטכנית- האם אדם סביר יכול היה לצפות את הנזק?**
- (ב) **מבחן הצפיות הנורמטיבית- האם אדם סביר צריך/ ראוי היה לצפות את הנזק?**

בענייננו, כל מה שהוועדה מבקשת לבדוק הוא ידע בנוגע לרכיבי עוולת הרשלנות. חלופה א' – לא רלבנטי כי לא מדובר במבחן הצפיות (הטכנית או הנורמטיבית) אלא בשיקולי מדיניות, שהם מחוץ למבחן הצפיות.

חלופה ב' – בית המשפט לא שינה את ההגדרה לנזק. הדיון פה הוא רק לגבי חובת זהירות. חלופה ד' – בית המשפט קבע שלא קיימת חובת מושגית, ולא התייחס לחובת קונקרטית.

40. פלוני תקף את אלמוני וגרם לו נזק גוף. פלוני הועמד לדין על המעשה ונקבע כי בעת האירוע וכן בעת העמדתו לדין הוא סבל ממחלת נפש, ולפיכך אינו בר עונשין. בית המשפט הורה על אשפוזו של פלוני במחלקה סגורה. אלמוני תבע את פלוני בגין נזקיו.

איזה מבין המשפטים הבאים מבטא נכונה את המצב המשפטי?

- א. קביעת בית המשפט בתיק הפלילי פוטרת את פלוני מכל אחריות בנזיקין.
- ב. קביעת בית המשפט בתיק הפלילי פוטרת את פלוני מאחריות בנזיקין רק לעוולות הדורשות ביסוד נפשי כדוגמת זדון או כוונה.
- ג. קביעת בית המשפט בתיק הפלילי אינה פוטרת כשלעצמה את פלוני מאחריות בנזיקין.
- ד. בשום נסיבות אין בכוחה של קביעת בית המשפט בתיק הפלילי לפטור את פלוני אחריות בנזיקין.

התשובה הנכונה היא ג'

רע"א 1272/05 כרמי נ' סבן

בית המשפט העליון קבע כי חולה נפש אינו חסין מתביעות נזיקין אלא אם אינו שולט בתנועות גופו, בשל מחלת נפש, מחלת גוף או כפייה גופנית ע"י גורם חיצוני. למרות שאי-שפיות מהווה הגנה בדין הפלילי, קבעו השופטים אליקים רובינשטיין, עדנה ארבל ומרים נאור, היא אינה הגנה נזיקית, למעט כשמדובר באי-שליטה בגוף.

יישום-

בהתאם לפסיקה המצורפת לעיל, במישור הפלילי פלוני אינו בר עונשין. אך במישור האזרחי ההחלטה שאינו בר עונשין בהליך הפלילי אינה פוטרת כשלעצמה את פלוני מאחריות בנזיקין.